

Naši predlogi

Razprava o osnutku zakona o združenem delu je prešla torej — dobesedno — v odločilno fazo. Kot smo že poročali, so bile tudi po Iskrinih TOZD izdelane analize njihove samoupravno ekonomske organiziranosti glede na nove možnosti, ki jih v tem pogledu nudi zakon. Ta analiza je bila tudi v kranjski Elektromehaniki sestavni del razprave, hkrati z izdelanim izvlečkom iz zakona o združenem delu ter shematskim prikazom delitve dohodka, samoupravne organiziranosti idr. Za razlago in sodelovanje pri razpravi o zakonu je bilo usposobljenih preko 80 članov delovnega kolektiva Elektromehanike. Po oceni 9-članskega odbora, ki je usmerjal aktivnost v zvezi z razpravo, je med delavci opazno veliko zanimanje za novi zakon. Najbolj polnoštevilna udeležba pri razlagi in razpravi o zakonu je bila povsod tam, kjer je bila ta organizirana med rednim delovnim časom.

Tako je med drugim veljala še posebna pozornost poglavju novega zakona, ki govori o odnosih pri pridobivanju dohodka. Pojavljala so se vprašanja, o katerih velja podrobneje razmisliti. Člen 61, točka 6, n.p.r. govori o sestavi in pristojnosti skupnega organa ter načinu volitve njegovih članov, če se ta organ oblikuje (v zvezi z medsebojnimi odnosi pri ustvarjanju skupnega prihodka, ki jih delavci v TOZD urejajo s samoupravnim sporazumom). V omenjeni točki bi moral biti pojasnjen status skupnega organa glede na njegove pristojnosti. Določila iz poglavja o svobodni menjavi dela ne dajejo končnega odgovora na vprašanje, kdo bodo udeleženci sporazumov — ali bodo to neposredno organizacije združene dela ali posebne samoupravne interesne skupnosti? Veliko vprašanj se je nanašalo tudi na podrobnejšo opredelitev minulega dela. Osnove in merila za delitev morajo biti točneje določena. Nadalje v členu 113 ni določeno, naj bi delavec del svojega osebnega dohodka, ki ga pridobi po navedenih osnovah, odstopil po načelu vzajemnosti in solidarnosti, npr. za zajamčeni OD drugim delavcem. Člen 150 (področje delovnih razmerij) govori o izbiri izmed kandidatov, ki so se prijavi in objavijo oziroma zapis in o tem, da to izbiri opravi delavski svet ali komisija, ki jo ta imenuje. Pri tem pa ni razvidno, ali gre za posebne komisije ali pa za izvršilne organe delavskega sveta. Razprava se je podrobneje dotaknila tudi členu 212. Ali OZD lahko zahteva, da druga OZD zanjo opravi določeno delo oziroma ji da v uporabo proti odškodnini proizvodna sredstva, če jih slednja sama ne potrebuje in je tako hkrati zagotovljena njihova smotrna uporaba? Člen 326 naj bi določal, ali delavci lahko ustanovijo tudi TOZD in ne samo DO oz. SOZD. O delovni organizaciji je določenega bolj malo glede na SOZD. Nadalje naj bi bili opredeljeni odnosi med DO in SOZD, če je ena DO v več SOZD. Kakšen naj bi bil postopek usklajevanja, če za DO z večjim številom TOZD niso sprejeti sklepi? Ali je možna izključitev TOZD, ki ne izpolnjuje obveznosti do DO?

Viktorija Budkovič—Rayyes

Razgovor s Stanetom Preskarjem — sekretarjem ZK ZP Iskra

Medtem, ko postaja danes zaradi splošne konkurence na tržišču vse važnejša stvarna gospodarska usposobljenost delovnih kolektivov, je tudi očitno, da bomo vse naloge zmogli samo, če bomo tudi idejno in politično trdni, če si bomo na jasnem, da nam bo prav naš samoupravljaljski sistem omogočil premagovanje vseh gospodarskih težav. V svetu že drugi spoznavajo, da je izhod iz sodobne človeške odtujitve in gospodarskih zagat prav v samoupravljaljski pobudi. Kaj ne bi torej v tej smeri potekal naš pomenek za „Iskro“ s sekretarjem sveta ZK ZP Stanetom Preskarjem.

Kako presojate stanje v kolektivu, čeprav ne ravno s tako imenovanega centralnega vrha? Ali menite, da se včasih s strani sploh bolje vidi kot z vrha?

Iskra je velik kolektiv, pa ima zato mnogo raznovrstnih proizvodov. Danes se nekateri proizvajalci dobro prodajajo, drugi pa bolj slabo. Zato je gospodarska situacija v posameznih TOZD različna. Na splošno lahko menimo, da gospodarimo kar dobro. Vendar so nekatere TOZD zašle v težave.

Včasih se vprašam, ali smo res en kolektiv. Odgovor na to moramo iskati v nekaterih dejstvih in naših rešitvah. Kako rešujemo in pomagamo neki TOZD, katera zaide v težave? Kakšna je naša solidarnost? Kako rešujemo notranje odnose (med razvojem, raznimi deli proizvodnje, trgovino)? Za kolektiv je stopnja notranjih odnosov v Iskri. Pri tem se še vedno kažejo neusklajeni interesi. Vendar zdaj le prehajamo v zaključno fazo, saj zakon o združenem delu dovolj konkretno obravnava organizacijske možnosti. Mi pa se bomo morali odločiti in zaključiti razprave o organiziranosti in se lotiti urejanja proizvodnih programov za prihodnja leta, uveljavitve dohodkovnih odnosov, procesa združevanja sredstev za nove projekte, itd.

Prihajamo v obdobje, ko moramo biti gospodarska dejavnost zaradi konkurenčne sposobnosti res gospodarska in ko mora hkrati naše gospodarsko sodelovanje prežemati samoupravna idejno-politična zrelost? Se vam zdi, da je v Iskri, ki je eden vodilnih kolektivov v SRS, ta dvojna angažiranost dovolj prisotna?

Iskra je eden vodilnih kolektivov, svojo življenjsko moč pa je dokazala v preteklih letih, ko je prebrodila razne težave. Naloge, ki jih sedanji trenutek postavlja pred Iskro, so zelo zahtevne. Potrebno je vsakodnevno delati, gospodariti in ustvarjati dohodek. Po drugi strani pa se je treba še pripravljati na jutrišnji proizvodni program, jutri pa bomo v marsikaterem TOZD morali delati nekaj drugega kot danes. Seveda bo prej treba spoznati, da moramo menjati proizvodni program in zakaj. Prilagajati se je treba zahtevam kupcev, slediti tehnološki razvoj in izkoriščati naše možnosti in znanje. To so zelo zahtevne naloge (težko se je odločati in izvajati, posebej pa bo težko uskladiti financiranje). Vendar je to nujna smer in ni samo stvar poslovnih in strokovnih delavcev. To je stvar vseh samoupravljalcev. Tega pa se morajo zavedati tudi družbeno-politične organizacije, da bodo pravočasno začele z mobilizacijo. Zdaj, ko pripravljamo vzpostavitev organiziranosti in odnosov skladno z ustavo in zakonom o združenem delu, moramo le-te vzpostaviti tako, da bomo lažje razreševali jutrišnje naloge.

Mislím, da smo v Iskri precej angažirani, da obravnavamo nove smernice. Vendar bi bili rezultati lahko še boljši, ko bi dosegli večjo stopnjo enotnosti v akciji.

Kaj menite o načinih, v katerih pri nas prakticiramo samoupravljanje? Ali so te metode dovolj demokratične in dovolj široko mobilizacijske? Kakšno se vam zdi povezovanje med

osrednjim delavskim svetom in delavskimi sveti posameznih TOZD?

Iskra je v javnosti znana kot zelo demokratična organizacija. Na to smo Iskraši zelo ponosni. Zdi se mi pa, da mi Iskraši včasih pozabimo, da demokracija ni v nasprotju z disciplino in doslednostjo pri izvajanju dogovorov in sklepov. Tu se moramo nujno popraviti, pa se bomo potem že bolje razumeli in si več zaupali.

Glede na preoblikovanje Iskre, ki se zdaj odvija, tudi razni samoupravni organi nimajo določene svoje dokončne vloge. Zato se včasih obravnava na seji problematika, ki tja ne spada, na kakšno drugo pa vsi pozabijo (in jo prepustijo v reševanje poslovnim strukturam). Prav tako ne zadošča, če uporabljamo seje le za obveščanje prisotnih delegatov.

Na tem področju bomo dosegli napredek, ko bodo tudi samoupravni



ŠUBIC IVE 1976

Del mozaika na spomeniku — delo Iva Šubica.

organi izdelali svoj delovni program. Povezovanje med delavskimi sveti TOZD in skupščino ZP Iskra je prešibko.

Za dan žena smo veliko govorili o tem, da letos ne bomo več manifestativno proslavljali, ampak da bomo rajši delali na uresničevanju konkretnih zahtev in pravic žena; smo te sklepe vsaj delno uresničili ali smo spet samo manifestirali?

Bojim se, da smo spet manifestirali. Vsaj pri volitvah v organe samoupravljanja in v sindikalna vodstva smo pozabili na to, da bomo kandidirali in izvolili več žena. Kako in koliko pa bomo izboljšali delovne pogoje, prehrano, otroško varstvo itd., pa še ne moremo oceniti. Rok 4 mesecev je le prekratek.

Kje so se ženske v Iskri po vašem mnenju doslej najbolj polno in enakovredno uveljavile in kje so nasprotno ostale še vedno v neenakopravnem, podrejenem položaju? Kako je s tistimi ženskami, ki imajo minimalne osebné dohodke? Kako je s službo za otroke, zlasti pri teh, najbolj prizadetih?

Najbolj polno in enakovredno so se ženske uveljavile v neposrednem delu. Ma njša neenakopravnost pa še vedno obstoja na strokovnih in vodilnih

(Nadaljevanje na 2. strani)



Detajl z veličastnega spomenika v Dražgošah.

Dražgoše — spomin in opomin

Veličastna proslava na Dan vstaje v Dražgošah je pokazala spet enkrat, kar je zapisal Finžgar: „Naprodaj nismo Slovenci nikdar!“ Tisoče ljudi, mladih, namenjenih na pot AVNOJa, borcev z zastavami legendarnih partizanskih enot, aktivistov OF in naše vojske so bili postrojeni okrog veličastnega

reliefom Iveta Šubica. Topovi proti puškam, bajoneti na prsih mater, goreči stoletni dražgoški domovi in med njimi črne zlovesče nemške čelade. Nisem umetnostni kritik, toda Šubic je zadel, prepričan sem o tem, moment groze in upora slovenskega naroda v neenaki borbi. Simbol je bila dražgoška bitka. Od Berlina do Londona je odjeknila in nemškimi generalom se je zasvitalo, da imajo opraviti z ljudmi. To misel, ki jo je v sliki povedal Ivo Šubic je v pesem zžil že Kajuh: „Zdihnili bi, da ne trpimo z uporno dvignjeno glavo.“ Čudovita je slika in v tihi meditaciji zaživi nazorno opomin strahote oropane svobode.

Obrnil se je od mozaične ilustracije k spomeniku. Monumentalen stoji pred ozadjem Ratitovca na selških gozdov. Še bolj na desno je temna Jelovica, priča strahot in junaštev. Stopnice peljejo k žari, kjer bodo v kostnici počivali padli. Veličasten betonski baldahin pa se vzpenja v nebo. V elegantni krávljji peljejo stopnice na vrh, kjer so med proslavo ob otvoritvi zaplapolale zastave enot, katerih borci so tod prelivali kri. To niso bili spomini. To je bila zgodovina, to so bile žive priče majhnih ljudi velikih idej, to so bile priče majhnega naroda, ki je izšel zmagovit iz revolucije. Nad Bičkovo skalo in nad Kališami so se vlačili megleni oblaki. To je bilo prizorišče legendarnega boja Cankarjevega bataljona.

Spustil sem se po stopnicah h kostnici, kjer je zapisano lapidarno sporočilo bodočim rodovom. Še niže sem šel. Proti Rudnemu, vasici pod strmimi dražgoškimi bregovi; nemo zroponosne skulpture borcev. Stojan Batič je tem likom dal zgovernost, odločnost in voljo. Vse prelito v bron. Neme priče strmijo v dolino, odkoder so krvave tri dni v januarju 1942 gremeli topovi na idilično planinsko vas.

Te priče z bronastimi obrazi in puškami v rokah ponavljajo Prešernovo bojno pesem: „Ak pa naklonijo nam smrt bogovi, manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi!“

Tu so si v gorah segla v roke stoletja, celo tisočletje. Več, tisoč tristo let je bil boj za obstoj nekega naroda, ki je branil svojo besedo, svojo svobodo, svoj obstoj.

Daleč na severovzhodu sem zagledal v lisi jasnine Triglav. Ponosni oči, simbol našega rodu in našega boja je mogočno zrl v veličastni dan.

Vrnil sem se na cesto, še enkrat sem se ozrl na umetnino, ki jo je projektiral profesor Boris Kobe. Vse najlepše so hoteli tovariši iz pripravljalnega odbora vlti v spomenik. Umetniški

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tisoč misli se mi je podilo po glavi, ko sem stal pred spominsko lopo z

Pomembne naloge pred DO Iskra Invest servis

Po šestnajstih mesecih posvetovanj smo v Iskri le dobili delovno organizacijo skupnega pomena Iskra Invest Servis v ustanavljanju. Nujnost formiranja te službe so narekovali zlasti enoten, gospodaren in smotrni način reševanja nakopičenih problemov, hkrati pa seveda tudi zasledovanje ciljev celotnega združenega podjetja o racionalni uporabi pridobljenega imetja. O številnih vprašanih v zvezi z Iskra-ISE, kot na kratko imenujejo novo ustanovljeno delovno organizacijo, smo se pogovarjali z njenim direktorjem Marjanom Dvoračkom.

Katere okoliščine so narekovele ustanovitev predhodnika Iskra Invest Servis, to je delovne skupnosti Iskra Poslovne stavbe?

Predno bi odgovoril na samo vprašanje, moram povedati, da se je pobuda o organiziranju delovne organizacije posebnega pomena rodila koncem leta 1974 na Iskra Commerce. Takrat smo mnogo razmišljali

o tem, kako bi ohranili celoto tistega imetja Iskra Commerce, ki ga je ustvarila iz skupnega poslovanja in ki ga praktično ni mogoče razdeliti, če pa bi to storili, bi utrpela Iskra veliko škodo. Nujnost ustanovitve te službe se je pokazala takoj, ko je bila končana izgradnja Iskrine poslovne stavbe na Trgu revolucije v Ljubljani, o samih okoliščinah, ki so botrovale ustano-



Marjan Dvoraček – direktor DO Iskra Invest servis.

vitvi Iskra-ISE pa bom posredno odgovoril pozneje.

Kakšne so bile sprva osnovne naloge delovne skupnosti IPS?

Prva in najpomembnejša naloga je bila hitra in organizirana preselitev različnih služb v poslovno stavbo. Zdaj lahko rečem, da smo to delo opravili kakovostno in v najkrajšem času. Ob tem naj povem, da smo z dokončevanjem še neopravljenih del izpopolnjevali tudi funkcionalnost stolpnice ter hkrati preurejali oz. preseljevali službe, ki imajo sedeže v drugih stavbah. To delo vsekakor ni bilo lahko, saj smo morali urediti delovne pogoje za približno 1.500 komercialistov in drugih delavcev, ki se ukvarjajo s prodajo oz. nabavo.

Bi našli osnovne smeri poslovanja IPS?

Seveda. V začetku bi te naloge lahko razdelili na tri osnovne smeri: vzdrževanje lastnih in najetih poslovnih prostorov, nadaljevanje investicijskih del na vhodnem objektu PPC ter organiziranje storitvenih dejavnosti, kot na primer mikrofilma, tiskarne, ekonomata, obrata družbene prehrane, avtoparka in podobno.

Kaj pa je narekovalo ustanovitev delovne organizacije skupnega pomena, oz. preimenovanje IPS v ISE?

Potreba po ustanovitvi delovne organizacije je izhajala že iz postavljenih ciljev v samem začetku, pri tem pa je bilo pomembno tudi to, da se na ravni združenega podjetja, torej v njegovi upravi, ne bi nakopičila cela vrsta delovnih skupnosti, zlasti ne zaradi proračunskih stroškov Združenega podjetja. Zelo pomemben je prav gotovo tudi moment stimulativnosti kolektiva pri širjenju dejavnosti za potrebe celotnega združenega podjetja na osnovi dohodkovnih odnosov. To trditev je dokazal tudi naš ekonomski elaborat za poslovanje v obdobju do leta 1980 ob pričetku razprave v TOZD o ustanovitvi Iskra-ISE.

Še predno bi ponovno prešla na osnovne naloge novo ustanovljene delovne organizacije vas bi prosil, če naštejete oz. opozorite na težave ali neprijetnosti, ki so in še morebiti spremljajo vaš mlad kolektiv od prvih začetkov naprej.

Težave so bile in bodo, vprašanje je le, kakšen je pristop za njihovo reševanje. Predvsem mislim, da je trdna volja za doseg zastavljenih ciljev tista pot, ki končno premaga vse težave. Iskra invest servis je pričela postopek za ustanovitev delovne organizacije v začetku lanskega leta in sicer v razpravah po Iskrinih temeljnih organizacijah s temi akti: elaboratom o družbeno-ekonomski upravičenosti ustanovitve delovne organizacije,

osnutkom samoupravnega sporazuma o ustanovitvi delovne organizacije skupnega pomena in osnutkom samoupravnega sporazuma o urejanju medsebojnih razmerij in upravljanju poslovnih stavb. Na osnovi zadnjih dveh osnutkov je bilo popisane precej papirja in izrečenih veliko stališč. V zvezi z vašim vprašanjem, naj povem, da smo imeli več objektivnih, pa tudi subjektivnih težav. Med te, slednje, bi lahko uvrstili tudi nekaj nešportnih „nizkih“ udarcev in to pogosto od tam, od koder bi jih človek najmanj pričakoval.

5. julij je rotni dan delovne organizacije Iskra Invest Servis. Vemo, da je bilo veliko dilem o tem, ali naj postaneta delovna skupnost ali delovna organizacija. Bi morda spregovorili nekaj o tem?

Težko bi natančno določili, kakšne so v Iskri prednosti med delovno skupnostjo in delovno organizacijo posebnega pomena. Gotovo se vse začne in neha pri stroških in dohodku ter rasti specializirane delovne organizacije za tovrstno dejavnost, ki naj skrbi za enotnost poslovanja ter za delovne pogoje, ki jih ta organizacija omogoča službam skupnega pomena v Iskri.

Povrniva se k osnovnim nalogam, ki čakajo vašo organizacijo v tem začetnem obdobju.

Prav gotovo je ena od naših prvih nalog uresničitev programa dela, ki ga delimo v naslednja področja oz. dejavnosti: pripraviti moramo vse potrebno za konstituiranje in vpis v sodni register, izboljšati organizacijski sistem, okrepiti inženiring za izdelavo tehnične dokumentacije za graditev in opremo poslovnih prostorov ter med drugim ponuditi združitve zmogljivosti na področju gostinstva in turizma. Tu mislimo povabiti Iskrino počitniško skupnost v sestav Iskra Invest Servis z vsem njenim pro-

gramom, ki ga trenutno izvaja, ter pospešiti izdelavo projektov graditve prepotrebne Iskrinega rekreacijskega centra v Pineti pri Novigradu, z določenim srednjeročnim terminskim planom izgradnje. Seveda pa to še niso vsi načrti, ki jih želimo uresničiti v srednjeročnem obdobju.

Načela gospodarjenja Iskre-ISE so vejetno enaka kot pri drugih sorodnih organizacijah?

Res je. Celotni dohodek ustvarjamo od storitev, ki morajo pokriti vse poslovne stroške, zakonske in pogodbenne obveznosti ter ustvariti čisti dohodek, ki bo zagotavljal pokrivanje osebnih dohodkov, skupne porabe in razširitev materialne osnove dela. Posebnost je v tem, da je naš krog kupcev zelo majhen, ti kupci pa so seveda v Iskri. Delo smo že v delovni skupnosti opravljali na osnovi gospodarskega plana, ki ga bo uresničeval Iskra-ISE kot pravni naslednik Iskra poslovne stavbe.

Samoupravni odnosi so bili že v delovni skupnosti IPS razviti na visoki ravni, prepričan pa sem, da jih boste zdaj še okrepili oz. razvili.

Ne glede na določila zakona o ustanavljanju delovnih organizacij, bodo vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije delovali še naprej kot posvetovalni organ. Zastavili smo si plan, da bomo našo delovno organizacijo dokončno ustanovili in vpisali v sodni register najpozneje do 15. septembra letos.

Bi prosim, ob koncu na kratko spregovorili o prihodnosti Iskra ISE?

Če bo kolektiv tako prizadeven, kot je bil doslej, potem bomo ovire, ki so pred nami, mnogo lažje premagovali. Nekaj bo potrebno seveda tudi optimizma, pa bomo vsekakor dosegali lepe uspehe, in to v naše zadovoljstvo in v zadovoljstvo ustanoviteljev kot tudi celotnega združenega podjetja.

Lado Drobež

Razgovor s Stanetom Preskarjem – sekretarjem ZK ZP Iskra

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovnih mestih (tu je več moških in ti imajo v poprečju boljše osebne dohodke).

Ni pa logično, da bi ženske neke morale imeti minimalne osebne dohodke. Taki dohodki (kot sankcije za slabo gospodarjenje) zadenejo vse delavce, ne glede na spol. V kolikor pa je v kakšni TOZD najnižja grupa reslabo plačana, pa je res čas, da vodilni predlagajo, samoupravni organi pa sprejmejo sklepe za tehnološke spremembe proizvodnje in za izboljšanje pogojev dela.

Iskra je v preteklih letih hitro rasla, s tem pa tudi razrešila veliko večino prošenj za zaposlitev.

Ali so ljudje na sploh v našem kolektivu dovolj obveščeni o dogajanju znotraj delovne organizacije in izven nje? Kaj bi predlagali za izboljšanje v našem tovarniškem glasilu?

Vedno se lahko izgovarjamo, da nismo dovolj obveščeni. Saj ne moremo vsi vsega vedeti. Zato se moramo dogovoriti, kdo naj bo obveščen o kakšni stvari in ob katerem času. Dogovoriti se moramo, kako naj bo informacija napisana in kdo naj jo napiše. Ko bomo tak sistem uveljavili, nam bo veliko lažje in boljše se bomo razumeli med seboj. Časopis Iskra bi moral doživeti prenovitev uredniškega koncepta. Menjati bo treba vsebino (lotiti se najpomembnejših vprašanj), skrajšati sestave, preurediti strani, vnesti več polemičnih sestavkov in doseči dialog z bralci. Upoštevati je treba pretežno izobrazbo bralcev.

DRAŽGOŠE – SPOMIN IN OPOMIN

(Nadaljevanje s 1. strani)

mozaik Iva Šubica je položil italijanski strokovnjak Tombossa, Stojan Batič, umetnik – kipar je izdelal skulpture na spomeniku. Vsi celovni ljudje Gorenjske so prispevali za zgraditev tega spomenika. Že lani je tod planirala teren mladinska delovna brigada Jožeta Gregoriča. Letos spomladi je tod vihtela krampe in lopate mladinska brigada sestavljena iz mladih delavcev Loškega Tehnika. Statik Karl Gregorc se je neumorno trudil z vodjem gradbišča Milanom Medvedom, da je bilo vse do časa nared. Dela je bilo veliko. Izkopali so sedemsto kubikov zemlje, poravnali 1500 kubikov zemlje, vgradili v najrazličnejše oblike preko petsto kubikov betona, ki so ga s kompliciranimi opaži oblikovali. Samo za opaže so porabili 3100 kubikov lesa. Da so zavarovali cesto pred drsenjem – cesta je tik nad spomenikom – so izvrtali trinajst metrov globoke luknje in vanje vgradili sidra. Veliko delo, vredno naših ljudi in časa.

KF

INDUSTRIJA TELEKOMUNIKACIJ

Sporazumi sprejeti

V skladu s spremenjenim programom razprave in odločanja o samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih za področje SR Slovenije in pristojnih občinskih skupščin so o tem razpravljali tudi zbori delavcev Iskre – Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko 2. julija letos. Tako so razpravljali in potrdili predlog Družbenega dogovora o temeljnih družbenega plana SRS za obdobje 1976-80 ter samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev za: gradnjo objektov za elektrogospodarstvo, razvoj proizvodnje in porabe premoga, interesne skupnosti za plin in nafto, razvoj železniških zmogljivosti, razvoj regionalnih in magistralnih cest, luških zmogljivosti, PTT prometa ter območne vodne skupnosti.

Zbori delavcev so razpravljali in sklepali tudi o družbenem načrtu občine za l. 1976-80 ter v zvezi s tem o sprejemanju temeljnih planov občine za otroško varstvo, izobrazevanje, kulturo, telesno kulturo, socialno skrbstvo, zdravstveno varstvo, odpravljanje nesreč pri delu ter drugih družbenih dogovorih v občini. Vsi so bili sprejeti.

Nadalje so podrobno obravnavali srednjeročni program ZP Iskra ter ustreznega samoupravnega sporazuma, pri čemer so imele posamezne TOZD pripombe in predloge, ki jih bo obravnavala skupščina ZP Iskra. Potrdili so srednjeročne plane svoje DO in TOZD za obdobje 1976-1980 ter sprejeli pobudo za ustanovitev TOZD Računalništvo.

Pri obravnavi terminskega kolektiva za l. 1977 ter premakljivega delovnega časa, se TOZD niso bile enakega mnenja, zato bo treba na uskladitev še počakati.

Kot naslednjo so na zborih delavcev obravnavali informacijo o poteku posojila za ceste in predlog za prispevek za ceste iz poslovnega sklada. Čeprav akcija vpisa v DO poteka dokaj ugodno, so bili pozvani vsi tisti posamezniki, ki posojila še niso vpisali, da to storijo čimprej in tako dokažejo podporo skupni solidarnosti akciji.

Ob koncu so podprli akcijo Občinske skupščine Kranj za omejevanje kajenja, ki naj bi zajela vse javne ustanove, seje in prireditve v občini, predvsem pa v delovnih organizacijah.

V. B. R.

PANDUIT ali nova generacija konektorjev

V Ljubljani je bil seminar, ki je nakazal nove možnosti sodelovanja

Predvsem za Iskrine strokovnjake je firma CHEMCOLOR iz Zagreba organizirala 29. maja v Ljubljani simpozij, na katerem so sodelovali predstavniki firme Panduit, pogovarjali pa so se o tehničnih problemih osvajanja proizvodnje konektorjev.

46 strokovnjakov iz Iskre in ostale elektroindustrije iz Slovenije je z zanimanjem sledilo prikazu konektorskih sistemov firme Panduit, ki so trenutno najsodobnejši na svetu.

Razgovori med Iskra TOZDELA in firmo Panduit iz Zahodne Nemčije, ki so sledili simpoziju, so pokazali, da ima Iskra velike možnosti, da prva osvoji to tehnologijo. Iskra bi se lahko vključila v izdelavo konektorjev v dveh fazah. V prvi fazi bi konektorje samo montirala, v drugi pa bi

postopoma tudi osvojila tehnologijo izdelave sestavnih delov, predvsem pa galvansko obdelavo. To bi bilo možno tudi v kooperaciji z drugimi domačimi podjetji.

Pogovori, ki so zelo uspešno potekali, so pokazali, da bi firmi Panduit in Iskra lahko enakopravno izdelovali konektorje za tiskana vezja in sicer v obliki kooperacije.

V prvi fazi sodelovanja bi firma Panduit dobavljala sestavne dele za različne izdelke. Za montažo le-teh je pripravljena dati na razpolago tudi potrebna montažna in justirana orodja. Pripravljena je tudi odstopiti pripomočke za kontrolo kvalitete izdelkov ter pomagati pri osvajanju proizvodnje z nasveti in s tem, da delavcem TOZDELA do podrobnosti pokaže svoje tehnološke in delovne postopke.

S. F.

ISKRA

Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj o. sol. o.

objavlja

prosti delovni mesti:

1. VODJA RAZVOJNEGA LABORATORIJA V TOVARNI STIKAL
2. VODJA KONTROLE OBDELAVE V TOVARNI TEA

POGOJI

Pod tč. 1.: visoka izobrazba elektrotehnične stroke z 8 let delovnih izkušenj ter z aktivnim znanjem tujega jezika;

Pod tč. 2.: višja šolska izobrazba strojniške ali organizacijske stroke s 6-letno prakso;

Pismene prijave pošljite do 20. avgusta 1976 na naslov: ISKRA-ELEKTROMECHANIKA KRANJ. Kadrovski oddelek, 64000 KRANJ, Savska loka 4.

Neenotnost hromi uresničevanje načrtov

TOZD Domači trg na Iskra Commerce si je za letos zastavila obsežen načrt, ki pa ga po vsej verjetnosti ne bo mogla uspešno uresničiti, če v Iskri ne bomo enkrat za vselej izkoreninili zmotnega mnenja, da sta proizvodnja in prodaja dve različni oziroma nasprotni področji. Čas bi že bil, da vsaj v Iskri spozna, da konec koncev dela za prodajo, kajti drugače ne bomo prišli daleč, še zlasti pa ne v sedanjih spremenjenih tržnih pogojih. O tem, zlasti pa o načrtih temeljne organizacije Domači trg smo se pogovarjali z njenim direktorjem Simonom Primožičem.

Predvidevanja strokovnjakov na IC TOZD Domači trg so se uresničila: zaradi novih zakonskih predpisov o zavarovanju plačil je jugoslovanska grosistična mreža precej zatajila, in to zlasti zaradi pomanjkanja denarja, pa tudi zato, ker si ni upala sklepati trdnjših pogodb. Razen nekaterih izjem ima le orientacijsko dogovorjene količine, z dogovorjenimi rabati, plačilnimi roki in drugimi prodajnimi pogoji.

„Nastalo je tako rekoč novo obdobje“ poudarja direktor TOZD Domači trg na IC Simon Primožič, katerega smo občutili že na samem začetku leta, še posebej pa se je pokazalo, ko je stopil v veljavo zakon o zagotovitvi plačil. V tistem trenutku je realizacija padla za najmanj polovico. K sreči smo to predvidevali ter za letošnje poslovno leto začrtali bistveno večjo realizacijo preko lastnih dejavnosti, manj pa preko grosistične trgovine.“

Spremenjeni tržni pogoji so seveda vplivali tudi na prodajo Iskrinih izdelkov na jugoslovanskem tržišču. Po uspešnem prvem četrtletju je drugo četrtletje opozorilo na številne slabosti, seveda pa te slabosti niso pestile le nas, ampak so bile bolj, če mremo temu tako reči, vsejugoslovanske.

Eden od bistvenjših problemov je na primer ta, da še vedno ni določen položaj veletrgovine na domačem tržišču, hkrati pa se tudi industrija ni pripravila na nove zakonske predpise. To velja zlasti za blagovna posojila veletrgovski mreži, za katero vemo, da je brez lastnih sredstev.

Za slabo realizacijo se moramo kritično obmiti predvsem k samemu sebi in združeno rešiti pomanjkljivosti v odnosu do zahtev tržišča. Predpogoj je tesnejše sodelovanje vseh Iskrinih delovnih organizacij pri nastopu na tržišču. „Vsekakor je nevzdržno,“ poudarja direktor Primožič, „da pri kupcih nastopamo z različnimi pogoji. Prav kupci zahtevajo enoten Iskrin nastop, kar pa je nekaterim našim delovnim organizacijam malo mar. Morda prav zato kdaj pa kdaj izgubimo kakega kupca, saj jih, razumljivo, prav nič ne zanimajo naše organizacijske ali recimo lokacijske težave. Poleg tega, da izgubljamo kupce, pa je razdrobljen in neenoten način trgovanja tudi mnogo dražji. Edino rešitev vidim v tem, da prodajne pogoje čimprej poenotimo, če ne že letos, pa vsaj prihodnje leto.“

Direktor Primožič je zatem spregovoril o načrtih, ki se jih moramo lotiti takoj, ter med njih uvrstil intenzivno obdelavo tržišča, in to ne le v smislu akvizicije v grobem pomenu te besede, temveč moramo pristopiti z znanimi metodami – s seminarji, sistematičnim obveščanjem kupcev, s prospekti, katalogi in drugimi informacijami. Raziskovanje trga moramo organizirati tako, da ne bomo le statistično ugotavljali dejstev, ampak da bodo naš razvoj, proizvodnja in prodaja dobili vpogled v potrebe tržišča. S tem si bomo odpirali večje možnosti za usmeritev naše proizvodnje in prodaje.

Beseda je nanesla tudi na problem, ko nekatere naše delovne organizacije nočejo ali pa pozabljajo na nujnost usklajevanja svojih interesov s področja za marketing na Iskra Commerce, čeprav je ta služba zadolžena in odgovorna za predstavljanje celotne Iskre v javnosti.

V temeljni organizaciji Domači trg so prepričani, da bodo svoj gospodarski načrt uresničili, veliko pa je odvisno tudi od tega, koliko bodo ta načrt spoštovali komercialne po delovnih organizacijah.

Med drugim so letos vso pozornost namenili povečanju lastnih prodajnih prostorov ter servisni mreži. V malo-prodajni dejavnosti in dejavnosti področnih skladišč, imajo v načrtu povečanje števila referentov in potnikov. Načrt že uspešno uresničujejo, tako da bodo lahko temeljiteje obdelovali tržišče ter hkrati preko teh referentov dobivali tudi tržno sliko založenosti z Iskrinimi izdelki. Računajo, da se bodo prvi uspehi uresničevanja tega načrta pokazali že v letošnjem drugem polletju, ko naj bi dobili številne dodatne podatke o prodaji in o založenosti z našimi izdelki.

Na področju servisne dejavnosti so izdelali elaborat o razširitvi in modernizaciji te mreže. Žal pa se morajo pogosto spoprijemati z različnimi težavami, zlasti pa s pomanjkanjem denarja. Če želijo načrt o razširitvi servisne dejavnosti uresničiti kolikor toliko zadovoljivo, jim bodo morale priskočiti na pomoč proizvodne delovne organizacije. To sodelovanje ne bi koristilo nikomur drugemu, kot prav proizvodnim delovnim organizacijam, saj je urejena servisna mreža predpogoj za boljšo in trajnejšo prodajo izdelkov.

Razširiti nameravajo tudi nabavno dejavnost reprodukcijskega materiala za naše tovarne. Ta želja se jim je že delno uresničila, žal pa pogosto nalezijo na nerazumevanje v posameznih delovnih organizacijah, ki skušajo priti na lastno pest do reprodukcijskih materialov, pa čeprav po višjih cenah in pod slabšimi pogoji. Mnogo besed je bilo že izrečenih na račun teh separatizmov, še vedno pa nekateri ne morejo doumeti, da bi z enotno nabavno dejavnostjo reprodukcijskih materialov dosegali boljšo kakovost, hkrati pa bi bila oskrba tudi bolj zagotovljena in pravočasna.

Lado Drobež

Letos že 50 milijonov baterij

Tudi v tovarni baterij Zmaj te dni sestavljajo polletni obračun in ugotavljajo uspešnost svojega poslovanja. Prve ugotovitve, ki so že znane, kažejo, da so Zmaju v prvih šestih mesecih letošnjega leta dokaj dobro poslovali. Proizvedli so kar 15.300.000 kosov osnovnih potrošnih baterij in tako svojo proizvodnjo v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečali za 6%. Kljub temu pa ugotavljajo, da svojega polletnega plana še niso dosegli. Kje so vzroki za to? Baterije so artikel, ki se ga ne da proizvajati na zalogo, saj proizvodi ob predolgem ležanju v skladišču izgubijo na svoji vrednosti. Kot vemo, smo 1. aprila letos prešli na nov način plačevanja in pa spet na obračun po plačani realizaciji, kar vse je pripomoglo, da so finančni pokazatelji precej neugodni. V aprilu so v Zmaju plan prodaje izpolnili le 55%, prav tako pa pri obračunu pri plačani realizaciji izpade polovico junjskega priliva sredstev – to je okrog 4 milijone dinarjev, kar seveda povzroči negativni ostanek dohodka. Da pa bo slika jasnejša naj povemo, da imajo po fakturirani realizaciji v Zmaju kar 3,19 milijona dinarjev ostanka dohodka.



Najnovejši izdelek – 1,5 V alkalne baterije.



Predsednik Sveta skupnih služb Kryštufek in poročevalec Jože Vidic med razpravo.

bo ISP v spodnjem delu povprečja OD v Iskri.

Jože Vidic je poudaril, da te številke niso zaskrbljujoče, ker so za Široko potrošnjo celo zelo spodbudne. Saj podatek o minimalni rasti novo zaposlenih delavcev pove, da bo zelo porastla produktivnost že zaposlenih in da se bo proizvodnja avtomatizirala s pospešenim tempom.

Bistveno novo v programu široke

potrošnje pa je skupno investicijsko vlaganje. Združevanje sredstev vseh TOZD za večje investicije naj bi omogočilo izvršitev večjih projektov, ki jih posamezna tovarna ne bi zmogla. Tako bodo uresničili združevanje sredstev na področju investicij in pospešili razvoj na najpomembnejših proizvodnih področjih v branži.

Druga važna točka v srednjeročnem programu je precizacija nalog določenih služb. Bodiš, da bodo naloge opravljale same službe ali pa jih naročale v drugih delovnih organizacijah v Iskri in izven ZP. Tako so ostreje zakoličili odgovornost za delo in normalno proizvodnjo in celotno poslovanje. To vprašanje na prvi pogled izgleda enostavno. V Široki potrošnji, ki je nastala iz šestih popolnoma samostojnih DO pa je bilo še marsikaj nerazčiščenega in nepreciziranega in praksa je pokazala, da je treba napraviti še mnogo organizacijskih popravkov in da organizatorjem še dolgo ne bo zmanjkalo dela.

Novo v srednjeročnem programu je tudi enotnejše planiranje. Področje za plan, program in investicije bo ob enem s svojo analitsko – statistično službo služilo kot interna „banka



Stari tovarniški prostori TOZD Baterije Zmaj na Šmartinski cesti.

Novi zakon o zagotavljanju plačil so v Zmaju sprejeli z velikim upanjem, ki se jim je tudi uresničila. Vežava sredstev se je namreč občutno zmanjšala, saj je bila prej kar 90 dni, tudi upniki so jim izplačali svoje dolgove, tako da sedaj nimajo nobenih likvidnostnih težav. Tudi prodaja sedaj teče normalno, ko dokazuje dosežen plan prodaje v maju in juniju.

Ko so lani v Zmaju sprejemali svoj

stabilizacijski načrt, so v njem zapisali tudi, da bodo povečali izvoz in zmanjšali uvoz. Izvoz jim je lani res uspelo občutno povečati, vendar pa se je letos spet ustavil, saj so izvolili le okrog 600.000 baterij. Vzrok takega stanja je predvsem zasičenost svetovnega tržišča, saj imajo po vseh državah svoje tovarne baterij, cenovna konkurenčnost je izredno velika, prav tako pa je res, da nihče ne kupuje samo baterij, ampak jih le poleg ostalih artiklov. To pa je že naloga, ki bi jo moralo opraviti Združeno podjetje oziroma ostale Iskrine tovarne. Kljub temu pa se jim sedaj kažejo dokaj ugodne perspektive na ameriškem tržišču, še posebej za 9 voltne baterije, katerih kvaliteta je res na svetovnem nivoju.

Veliko razveseljivejši so podatki o uvozu. V prvih šestih mesecih letošnjega leta so svoj letni plan uvoza izpolnili le 12%, saj so se usmerili predvsem v nakup domačih surovin, pa čeprav te včasih ne ustrezajo vsem kvalitnim zahtevam, ki jih zahteva proizvodnja baterij.

Še boljše poslovne rezultate si v Zmaju obetajo tudi od proizvodnje alkalnih baterij. Proizvodnja poskusno že teče, tudi v trgovinah se jih da že dobiti, prav sedaj pa na Strojni fakulteti v Ljubljani izdelujejo dve proizvodni liniji za izdelavo alkalnih baterij v novi tovarni na Stegnah. Naj povemo še to, da so to baterije sami razvili in da bo dosegla svetovno kakovostno raven tovrstnih baterij. Prav zato jim je Ljubljanska banka že odobrila kredit, za izgradnjo teh dveh linij, ki bosta veljali okrog 10 milijonov dinarjev, po vsej verjetnosti pa bodo kredit dobili tudi od raziskovalnega sklada Borisa Kidriča, saj gre za pomembno razvojno nalogo, gre za inovacijo. Oba kredita bodo dobili pod izredno ugodnimi pogoji, tako da bo nova proizvodnja lahko stekla že konec prihodnjega leta ali najkasneje v letu 1978, do tedaj pa bodo te baterije izdelovali na manjših strojih, ugotavljali njihovo kakovost in skušali še izboljšati tehnologijo proizvodnje.

Kmetič France

podatkov“ iz katere bo mogoče črpati vse potrebno za ugotavljanje trenutnega stanja in iz tega bodo sledile odločitve za vso delovno organizacijo.

Program predvideva v obdobju 1976–1980 tudi poglobljanje dohodkovnih odnosov, ki jih bodo gotovo zelo pozdravile vse TOZD in skupne službe.

Že med izvajanji Jožeta Vidica se je razvila živahna razprava in realna primerjava med Široko potrošnjo in celotnim ZP. Tako so sprožili vprašanje enotne nabave za vso DO.

Zdaj je namreč organizirana le enotna prodaja, nabavlja pa vsak sam. Ugotovili so, da se s tem dela škoda, ker bi pri dobavitelju enoten nastop vse branže pomenil tudi boljše pogoje nakupa polizdelkov in surovin. Tako pa se pri istem prodajalcu pojavlja šest majhnih kupcev, ki so često v podrejenem položaju, še težje pa je urediti planiranje, posebno dolgoročneje.

Diskutanti so odprli tudi vprašanje izvoza. Zdaj namreč vsaka TOZD kroji lastno izvozno politiko, marsikaj pa bi se dalo zelo efektivno združiti z enotnim konceptom nastopa na zunanjem trgu. To bi bilo Široki potrošnji le v korist. Prav v ta namen bodo kmalu zaposlili pomočnika glavnega direktorja za izvozne posle. To bo človek, kvalificiran in z izkušnjami s tega področja in ta bo poiskal možnosti, skupne izvozne možnosti. F. Kotar

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE

Razprava o srednjeročnem načrtu

Te dni je po vsej Široki potrošnji tekla razprava o srednjeročnem planu 76–80. V Skupnih službah so temeljito pregledali delo in razvoj v naslednjih štirih letih na seji družbenopolitičnega aktiva, sveta skupnih služb in odbora za medsebojna delovna razmerja. Na vsa področja so posegli. Od razvoja in prodaje izdelkov do kadrovske politike v tem obdobju.

O bistvenih točkah plana je izčrpno poročal direktor planske službe Jože Vidic. V prvem delu je nakazal razvoj celotne Iskre, v katerem je vsebovana tudi Široka potrošnja. Iskra bo hitrejša kakor IŠP. Vendar se bo razlika v tempu dviga proizvodnje manjšala. Zanimiva je primerjava letne rasti:

Iskra bo povečevala proizvodnjo 10% letno, IŠP (in EMO) počasneje. ZP bo povečevala število zaposlenih letno za 3,4%, IŠP za 1,9%. Iskra programira, kakor je bilo dogovorjeno

na Otočcu letno povečanje izvoza za 16%, IŠP le 9,9% letno.

Osebnih dohodkov v ZP se bodo večali hitreje od Široke potrošnje, vendar bo razkorak vse manjši in leta 1980



Med razpravo o srednjeročnem planu v IŠP.

TOZD ELA v boju s težavami

Težave, ki tarejo novomeško ELO, so tako raznovrstne, da vse skupaj tvorijo skorajda epidemijo. Začelo bi se nekako v Sovjetski zvezi, končalo pa na domačem tržišču. Izdelki široke potrošnje, v njihovem primeru gre za spajkala — letos ne gredo dobro v promet. Vseprisod se kopičijo zaloge, ki se jih ni mogoče ubraniti tudi tukaj. Prodaja, ki poteka preko IC — TOZD Domači trg, se je zaustavila že v januarju, tako da so bili prisiljeni zaustaviti proizvodnjo. Le-ta je še vedno minimalna in obsega samo skromen izbor spajkal, ki se prodajajo. To najlepše ilustrira podatek, da so v letošnjem polletju naredili samo 30 % predvidene količine spajkal.

Tudi na področju elektro konfekcije položaj ni rožnat. Samo z majhno razliko, da tu ni naročil. Kje so vzroki za to?

Glavni porabnik elektro konfekcije, tovarna Gorenje, je zmanjšal predvideno letno naročilo za 130 milijonov din.

Po dogovoranju z nekaterimi sovjetskimi kupci, ki so jim obljubljali zlata nebesa — velika naročila, so preklicali vse dane obljube. Če bi šlo res samo za obljube to ne bi bil še tako težaven položaj, toda gre za problem mnogo širšega obsega. V predvidene posle s Sovjetsko zvezo so vložili velika sredstva v razvoj tehnologije, v pripravo novih delovnih postopkov, kajti računali so na posel v višini dobrih 200 milijonov dinarjev. Kljub zagotovitvi v tej višini, so oni računali skromnejše — na 100 milijonov dinarjev, vendar tudi iz tega ni bilo nič.

To je izredno nerazumljiva poteza Sovjetske zveze, kajti vzorec tega artikla so oddali in je bil tudi potrjen. Dali so celo sugestijo, naj nabavijo material. Vse to je trajalo dobre štiri mesece, potem pa je vse skupaj padlo v vodo. To je bil udarec, ki ga niso pričakovali, ki jih je hudo prizadel in od katerega se zlepa ne bodo mogli opomoči. Izpad dohodka, ki so ga sovjetski partnerji izredno neodgovorno povzročili, znaša najmanj 9 milijonov dinarjev.

Brez omahovanja naprej

Ko so bile pozicije znane, jim ni ostalo drugega, kot da na preteklost pozabijo in začnejo znova. Pripravili so celo vrsto akcij, ki naj bi jih rešile iz položaja, ki mu trenutno skoraj ne vidijo izhoda.

Začeli so s proizvodnjo novih izdelkov za vgradnjo v investicijsko potrošnjo. Zelo dobro je steklo sodelovanje s tovarno FAP, za dolgoročno sodelovanje pa se dogovarjajo z zahodnonemško firmo Mercedes. Kooperacijska pogodba predvideva, da bodo v Novem mestu izdelovali kompletne kabelskih setov za obe omenjeni tovarni. To je zelo perspektivno področje, ki temelji na bazi samoupravnega sporazuma za obdobje do leta 1976 do 1987. Desetleten program torej, ki pa je tehnološko izredno zahteven in se ga preko noči ne da osvojiti. Kljub izredni težavnosti projekta pa so prve serije izdelkov že izdelali in le-ti popolnoma ustrezajo DIN normam. Povečanje serije pričakujejo že v četrtem četrtletju, za tretje četrtletje pa so proizvodni plani že izpolnili.

Vzporedno s tem poteka akcija za izmenjavo z Mercedesom. Oddali so že vzorce, ki so trenutno na homologizaciji. Pri tem si obetajo skoraj popolnoma gotov uspeh, kajti dosegli so ustrezno kvaliteto.

Dogovarjajo se s firmo HELLA, za katero naj bi izdelovali kabelske komplete. Dobili so že tudi prvo naročilo, ki sicer ni v veliko, vendar pa bodo količine zvečali že letos. — pod pogojem, seveda, če bodo pravočasno in kvalitetno izvršene prve dobave.

Med načrte za rešitev težav sodi tudi prevzem ožičenja za telefonijo. Letošnja naročila naraščajo za tretjo in četrto četrtmesečje, proizvodnja je že normalno stekla, vendar pa se otepanje hudih problemov na področju kvalitete domačih surovin. Potrebujemo tudi komponente, ki jih je treba uvažati, kar vsekakor ni zaželeno, vendar preko tega ne morejo. Po predvidevanjih bo proizvodnja v zadnjem četrtletju že narasla na 2000 komadov dnevno.

Naslednje dejanje, ki naj bi pomagalo iz težav, pa je predvidena proizvodnja kabelskih setov za traktorsko industrijo. Tu so se povezali z železarnico Štore, ki je prevzela licenčno izdelavo FIAT traktorjev. Za to so že izdelali ustrezne vzorce in jih oddali v Italijo na homologizacijo.

Proizvodnja bo stekla v zadnjem četrtletju, s polno paro pa bodo pričeli v začetku prihodnjega leta.

Na celotnem področju elektrokonfekcije težijo, da pride do čim manjših odstopanj od srednjeročnih smernic razvoja. Bistvena naloga so investicije v artikle investicijske potrošnje z več vložene umskega in fizičnega dela. V programu je tudi postopna specializacija posameznih vej elektrokonfekcije, kar je potrebno zaradi raznolikosti in hudih tehnoloških zahtev. Zahodnonemška firma Mercedes na primer zahteva tropke izvedbe kablov, kar je izredno huda zahteva, ki zahteva vrhunsko znanje in tehnologijo.

Na področju spajkal tudi še niso odstopili iz bitke. Bistvena sprememba proizvodnje v perspektivi bo preusmeritev v spajkala za industrijsko porabo.

Na razvojnem inštitutu so že izdelali prototipe, ki so enakovredni, če ne celo boljši od svetovno znanih firm — proizvajalk orodja in pripomočkov za spajkanje. S proizvodnjo bodo pričeli že letos, trenutno pripravljajo orodje, zagotoviti si je treba še ateste, nekaj tehnologije, pa proizvodnja lahko steče brez skrbi za prodajo.

Lotevajo se tudi komercialnih akcij skupaj z Iskra Commerce, ki imajo namen čim hitrejšo prodajo zalog. Lotevajo pa se tudi izdelovanja novih oblik, oz. drugačnih, boljših designov. Na to so že precej dobro pripravljene, čakajo le še na odobritev za cene.

Z nemško firmo STANOLL so navezali kooperacijski odnos. Izdelujejo orodja in pripomočke za spajkanje, izmenjava in sodelovanje pa poteka obojestransko.

Na področju elektrospojnih elementov in tehnične plastike so se odločili za osnovno nalogo — specializacijo. S firmo GHW poteka izmenjava že drugo leto, letos pa se količine kontraktov povečujejo. V pripravi imajo novo kvaliteto stopnjo — kooperacijski odnos s to firmo — ki ga morajo izpeljati že letos.

S firmo Panduit pripravljajo kooperacijsko pogodbo za izdelavo konektorjev. To je nadaljevanje proizvodnje konektorskih sistemov za uporabo v elektroniki, telefonskih centralah — skratka v avtomatiki. Tu se ponujajo že velike možnosti, prva serija v prvi fazi montaže pa bo stekla že konec tretjega četrtletja. Če bo posel stekel po predvidevanjih, bodo v roku šestih mesecev imeli že konkretno linijo za montiranje dveh tipov konektorjev, kasneje pa osvojitev enega izmed obeh — tistega, ki se bo bolje prodajal. Prav na področju konektorske tehnike se obeta še dosti možnosti, tako za izdelovanje konektorjev samih, kot tudi za osvajanje pripomočkov.

Zaključek, ki pa zadeve ne končuje

Kljub vsem akcijam, ki že tečejo, in kljub vsem tistim akcijam, ki se pripravljajo je jasno, da izpada, ki ga je povzročilo neresno poslovanje sovjetskih partnerjev, ne bodo mogli nadomestiti. Res je to problem, ki je vezan na letošnje leto, vendar so bili prav zaradi tega prisiljeni uvesti enajstdnevni kolektivni dopust.

Na oživljanje proizvodnje računajo šele s koncem avgusta, ko se bo po njihovih predvidevanjih, položaj začel izboljševati. Največ si obetajo od sodelovanja s tovarno FAP, seveda so pa tudi drugi kupci, ki jih ne gre zemariti.

Stane Fleischman

Gradbena dela končana

Na koncu Iskrinih tovarn v Stegnah je zrastle še en objekt. Delavci GP Tehnika dokončujejo dela na novi zgradbi tovarne Zmaj, ki bo zgrajena do roka, to je konca letošnjega julija. Dosedanja gradnja 2.050 kvadratnih metrov velikih prostorov je veljala 15 milijonov dinarjev, vendar pa so se v Zmaju odločili, da bodo v gradnji montirali tudi proizvodne linije, tako da bi leta 1978 preselili celotno dejavnost v ta novi oddelek. Prvotno so v njih nameravali imeti samo skladišče. Za izgradnjo druge faze objekta bodo potrebovali še 10 milijonov dinarjev, ki jih bodo dobili s krediti, del pa bo tudi iz njihovih lastnih sredstev.

F. Kmetič

Mogočen pojem ureditve in sporazumevanja

RAZGOVOR S STAROSTO JUGOSLOVANSKIH STANDARDIZERJEV METODOM PIRCEM, DIPL. ING.

Te dni praznuje visok življenjski jubilej, osemdesetletnico, Metod Pirc, dipl. ing. Njegovo dolgo življenjsko pot je zaznamovala izredno bogata in vsestranska aktivnost, najprej v kraljevski mornarici v predvojni Jugoslaviji, nato v NOB. Tudi po upokojitvi pa mu tehniška žilica nekako ni dala miru. Leta 1954 se je zaposlil v Iskri in se znašel pred novim sklopom do tedaj neobdelanih nalog — standardizacijo. Pri tem je dosegel vrsto pomembnih uspehov in upravičeno ga pojmujemo kot starostu slovenskih in jugoslovanskih standardizerjev.

Ko so bile slovesnosti ob njegovi osemdesetletnici mimo, sva ob kavici, v prijetni in duhoviti družbi njegove soproge Ivke, poklepetala o tem in onem. Seveda ne prides kar čez noč od takih izvirnih in strokovnih dosežkov, kakršni so uspeli Metodu Pircu. Ko mi je pripovedoval o svoji življenjski poti, sem presenečeno razmišljala, kako mladeniško živahen in ostrega uma je kljub častitljivim letom. Beseda mu je tekla gladko, duhovito in sproščeno — mimogrede je še omenil, da redno prevaja francoski in drugo strokovno literaturo. Da pa ima standardizacija v njegovem življenju posebno mesto, da ji je dejansko posvetil veliko svojih življenjskih moči, sem v toku razgovora ugotavljala bolj in bolj.

„Vaše življenjsko delo je povezano s problemi standardizacije. Ali nam, prosim, lahko za začetek podrobneje razložite pojem standardizacije?“

„Težko je obrazložiti pojem standardizacije v kratkem razgovoru, ker na žalost o njej premnogo ljudi — tudi v industriji — še danes nima pravega, čisto osnovnega pojma. Zato bi vsakomur, ki ga to zanima, priporočil, da bi podrobno proučil študijo z naslovom „Standardizacija in njena vloga v nadaljnjem razvoju gospodarstva SFRJ Jugoslavije“, ki sta jo L. 1974 izdali Gospodarska zbornica SRS in Elektrotehniška zveza Slovenije in v kateri je obširno, podrobno in izčrpno opisan pomen ter razvoj standardizacije.“

Četudi sem delal dolgih šestnajst let na področju standardizacije tako v okviru Iskre kot tudi Gospodarske zbornice Slovenije, bo težko v nekaj besedah in brez širkega pojasnila odgovoriti na vaše vprašanje: standardizacija je sredstvo za doseglo urejenosti na področju medsebojnega sporazumevanja ljudi in to najprej enostavnega, t.j. govornice, pisanja itd., ki pa se potem pri stalnem razvoju medčloveškega sožitja razvije v mogočen pojem ureditve, sporazumevanja in označevanja pojmov z namenom poenotenja ter povečanja kvalitete v nacionalnem ter mednarodnem okviru.

Zato je jasno, da je standardizacija toliko stara kot človeški rod (seveda v začetku razvoja človeštva podzavestno). Tako jo v razvitejši obliki najdemo že pri starih Egipčanin in Rimljanin, pozneje pa v širšem obsegu v srednjem veku (Benetke idr.). Posebno pa se je razvila v novem času ter dobila največji pomen pri razvoju industrije. V novejši dobi si brez nje ni mogoče zamisliti delovanja na vseh mnogostevnih področjih raziskovanja ter dosedanjih dovršenosti izdelkov glede kvalitete, cenenosti, izmenljivosti itd.“

„Kdaj ste se pričeli zavedati pomena standardizacije v Iskri in v širšem merilu?“

„L. 1954 sem na pobudo vodje razvoja v tedanji Iskri prevzel delo na standardizaciji (pozneje združeni s dokumentacijo), potem pa sem isto leto obiskal še Jugoslovanski zavod za standardizacijo in počasi pričel razumevati vsi njeno pomembnost. V sami tovarni sem obiskoval vsa delovna mesta v proizvodnji, da bi videl, kje so težave in kmalu ugotovil, da je potreben večji red, predvsem pri naročanju materialov in sestavnih delov. Naj navedem, da je že L. 1955 vzbudilo mojo pozornost neurejeno naročanje in uporaba raznih kvalitet materialov, posebno v metalurgiji. Kot primer naj navedem ugotovitev, da smo uporabljali okoli 220 vrst kvalitet samo orodnih jekel. Ko sem se poskusil v orodjarni in komercialni seznaniti, zakaj je tako, nisem mogel dobiti zadovoljivega odgovora. Zato sem prosil strokovnjaka iz orodjarnice, naj pride k meni in ga vprašal, ali res potrebujemo vse te vrste orodnih jekel, kar je odločno zanimal. Ponudil sem mu, da pripravimo predlog za zmanjšanje tega števila, kar bo finansirala standardizacija. Predlog je pripravil zelo dobro in prišel do zaključka, da orodjarna potrebuje le 22 kvalitete, torej desetino dotedanjih. Na osnovi tega in v dogovoru z vodjo razvoja sem sklical sestanek uporabnikov ter po razpravi, ki je trajala od 7. do 14. ure. uspel, da so novi predlog sprejeli prav vsi. Kmalu zatem so me obiskali strokovnjaki iz



drugih slovenskih podjetij (TAM, Tomos, Metalka itd.) ter mi predlagali, da izdelamo za celotno čmo metalurgijo tipizacijo jekel. Akciji so se kasneje pridružili predstavniki podjetij iz drugih republik (Rudi Čajavec, Energoinvest, Zagrebški metalurški inštitut). To mi je bil lep dokaz, kako željno vsi pričakujejo, da se začne skupno delo na standardizaciji in tipizaciji. Seveda se je za to začela zanimati tudi naša takratna Industrijska, nato pa novoustanovljena Gospodarska zbornica Slovenije, kmalu zatem pa tudi ustrezne ustanove iz Hrvaške. Na kratko — potreben je bil samo nekdo, da začne in doseže pri tem nek skupen dogovor glede izvajanja te akcije. V poprej omenjeni študiji so omenjeni med drugim tudi nadaljnje delo, uspehi ter težave.

Ko sem postal predsednik komisije za standardizacijo pri Gospodarski zbornici, sem storil vse, da združim čimveč podjetij in ustanov v skupnem delu na področju standardizacije.

Pripomniti pa moram, da sem od samega začetka uskladjal svoje delo z Jugoslovanskim zavodom za standardizacijo v Beogradu, ki mi je bil pri delu v precejšnji pomoč.“

„Katerim vidikom ste pri tem dajali prednost?“

„Ko sem počasi urejeval Iskrino interno standardizacijo, sem kmalu uvidel potrebo po skupnem delovanju sorodnih podjetij, čemur sem posebno kot predsednik komisije za standardizacijo pri Gospodarski zbornici posvetil posebno skrb. Seveda pa se je iz tega razvil tudi spoznanje potrebe po usklajenem delu na skupni ravni zvezne standardizacije. Tako se je razvilo najprej uspešno sodelovanje z Jugoslovanskim zavodom za standardizacijo in kasneje z ustreznimi mednarodnimi organizacijami (ISO, IEC, CEE idr.)“

„So bile pri Vašem delu ovire in katere?“

„Ovira ni bilo malo. No, to so bile ovire, ki so povsem naravne pri vsaki dejavnosti, ki se na novo uvaja. Tu naštevati jih nima smisla, saj vidite, da je končni cilj dosežen in da standardizacija danes igra svojo vlogo. četudi še ne čisto tako kot bi bilo potrebno. Lahko pa rečem le to, da nisem nikoli obupal in da sem, zavedajoč se pomena standardizacije, vedno uporno vztrajal in do neke določene mere tudi uspel. Začetek, ki je zagotovil nadaljnji razvoj, pa je bil tu.“

„Dandanes ima Iskra veliko mednarodnih atestov za svoje izdelke vrhunske kvalitete, npr. za števec električne energije in pri tem zavzema eno vodilnih mest v jugoslovanski industriji. S temi zahtevnimi atesti se

prebija na najbolj zaprta in tehnično zahtevna tržišča. So po vašem mnenju predpisani atesti za vsako državo posebej le zahteva po določeni kvaliteti izdelka ali morda tudi prikrita oblika ekonomsko-političnih omejitev za razvijajoče se industrije izvenblokovskih držav?“

„Nisem mnenja, da bi bili standardi in atesti, ki jih omenjate, v kakršnekoli smislu prikrita oblika ekonomsko-politične omejitve, saj ima ISO (pa tudi IEC) združenih več držav kot OZN in vstop ter sodelovanje nista nikomur prepovedana. Vsaka država je enakovredna članica in le skupen sporazum rodi potem standard, priporočila itd. V ISO ni veta. Nerazvitim državam je to velika pomoč, ker se seznanijo z izkušnjami večjih, industrijsko razvitih držav ter tako lahko postopoma povečajo kvaliteto svojih izdelkov. V teh organizacijah (ISO, IEC, itd.) ni blokov. Drugače pa je z nacionalnimi standardi posameznih dežel in ekonomskih grupacij. Lahko se pojavi prikrita oblika z zavestnim zavlačevanjem preizkušanja izdelka in s tem podelitve atesta, potrebne za nastop na določenem tujem tržišču.“

„Prosim, povejte nam še, kako ocenjujete današnje stanje na področju standardizacije v Jugoslaviji in kaj bi bilo treba na tem področju še storiti?“

„Mnenja sem, da je Jugoslavija dosegla precej visoko stopnjo na področju standardizacije. Seveda so bili nesporazumi (za katere pa je možno kriviti le posameznike) med Jugoslovanskim zavodom za standardizacijo in zbornicami, ki se mi pa zdijo po informaciji Zveznega zavoda za standardizacijo precej nerazumljivi, čeprav sem tudi sam imel s tem velike težave. Vsak organ v tej službi mora biti in delovati na mestu, kamor spada, t. j. delati mora tisto, za kar je poklican. Kaj pa bi bilo treba še storiti? Veliko! Vse to je lepo pojasnjeno v že prej omenjeni študiji.“

„Petrošnik velikokrat naleti na izdelek z oznako „Ni po JUS“. Ali to pomeni, da je blago višje ali nižje kvalitete?“

„JUS predpiše kvaliteto, ki je v nacionalnem smislu spodnja meja, ki predpisuje, kakšen mora biti določen material. Če je material boljši, toliko boljše. Če pa izdelek nosi napis „Ni po JUS“, ga nosi zato, ker JUS to zahteva. Lahko da zadevni standard še ni objavljen, lahko pa je tudi, da izdelovalec ni dovolj poskrbel za to in ni posredoval potrebnega predloga JUS-u. Seveda tak predmet kupi potrošnik potem na svojo odgovornost in za morebitno pomanjkljivo kvaliteto ne more dolžiti standardizacije. Oznako „Ni po JUS“ najdemo predvsem pri izdelkih, ki jih naša industrija izdeluje po posebnem dogovoru z tujega kupca. Višek, ki ostane (je pa potreben zaradi morebitnega izmeta), gre v prodajo na jugoslovanskem trgu pod oznako „Ni po JUS“, vendar le z odobrenjem JZS.“

„Vzpostavljali ste zveze tudi s tujimi organi za standardizacijo. Kako je to potekalo?“

„V začetku mojega dela so bila vsa pojmovanja standardizacije v samski začetku razvoja, kar velja tudi za samo standardizacijo. JZS še ni izdal vseh potrebnih standardov, pa je bilo zato potrebno iskati predpise za določen izdelek v drugih državah, ki so imele pri tem več izkušenj.“

IEC je imel pri nas svoj nacionalni komite (Jugoslovanski elektrotehniški komite — JEK) že od vsega začetka. Zato smo glede problemov s področja elektrotehnike iskali pomoči tam. ISO je ponovno začel delati 1946. leta, vendar naša država takoj v začetku še ni bila njen član (zaradi nerazumevanja na višjih mestih). Jugoslavija je bila pri tej mednarodni organizaciji samo opazovalec. Zato smo iskali v standardizaciji pomoč drugod, predvsem pri DNA (Nemški odbor za standardizacijo — norme), ki je v Evropi razvil najbolj uspešno delovanje, za njo pa tudi francoski, nizozemski, ruski itd. Iskali smo povsod. DIN nam je bil najbližji. Takrat smo največ naročali v Nemčiji, kar je ustvarilo pogoje, da sem šel vsako leto na zasedanje njihovega odbora za uporabno standardizacijo, odkoder sem vedno prinesel mnoga nova, zelo dragocena spoznanja.“

(Nadaljevanje na 5. strani)

Samoupravni sporazum

o osnovah plana SOZD — ZP Iskra za srednjeročno obdobje 1976-1980

Na podlagi:

- Zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije (Ur. list SFRJ 6/76), ki zavezuje TOZD, da se povezujejo, združujejo in planirajo skupaj z vsemi, ki s svojim delom pri skupnem proizvodni oziroma proizvodnji sodelujejo v ustvarjanju dohodka;
- Zakona o združenem delu, ki opredeljuje pogoje združevanja in organiziranja DO v SOZD;
- Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ZP ISKRA;
- Družbenega dogovora o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976 — 1980;
- Družbenega dogovora o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev

sklepajo TOZD združene preko svojih DO v SOZD ZP ISKRA naslednji

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OSNOVAH PLANA SOZD ZP ISKRA ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1976 DO 1980

I. CILJI IN DEJAVNOSTI SKUPNEGA POMENA

1. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju delovale usklajeno na uresničevanju naslednjih skupnih ciljev:

- dolgoročno stabilna rast dohodka vseh delovnih organizacij s TOZD v SOZD ZP ISKRA na podlagi povečevanja produktivnosti združenega živega in minulega dela z nenehnim razvijanjem

tehnologije, prilagajanjem tržnim zahtevam, dopolnilnim izobraževanjem, delitvijo dela v smeri specializacije, izboljševanjem delovnih pogojev in nagrajevanjem po delu,

- izpopolnjevanje sistema samoupravljanja na načelih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti,
- socialna varnost delavcev
- izenačevanje pogojev pridobivanja dohodka,
- uveljavljanje dohodkovnih odnosov kot ekonomske motivacije za združe-

vanje dela in sredstev temeljnih organizacij.

2. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za doseg te ciljev uskladile svoje srednjeročne plane in programe razvoja s plani in programi razvoja svojih delovnih organizacij ter SOZD ZP ISKRA, da bi tako dosegli optimalen razvoj njenih delov in celote.

3. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za doseganje skupnih ciljev v srednjeročnem obdobju, izhajajoč iz današnje razvojne stopnje proizvodne in poslovne tehnologije, dogovorno upravljale z vsklajevanjem odločitev v sestavljeni organizaciji – na podlagi s tem sporazumom enotno dogovorjene poslovne politike – zlasti sledeče zadeve:

- proizvodne programe ZP ISKRA
- delitev dela med temeljnimi organizacijami
- združevanje dela
- tehnologija proizvodnje
- določanje tržnih ciljev in načinov njihovega uresničevanja
- kvaliteto proizvodov
- združevanje izvedbe poslovnih funkcij
- investiranje
- nakup licenc
- trajne poslovne stike
- raziskovalni program
- razvojni program
- oblikovanje zahtev do samoupravnih interesnih skupnosti
- zasedba skupnih delovnih prostorov
- vključevanje OZD v druge integracije
- informacijski sistem

– informiranje širše javnosti o delovanju ISKRE

- združevanje sredstev
- najemanje kreditov
- nabava pri stalnih dobaviteljih
- štipendiranje
- kadrovanje
- dopolnilno izobraževanje
- merila delitve osebnega dohodka po delu
- družbeni standard delavcev ob delu
- celotna podoba ISKRE
- prevzemanje obveznosti do JNA
- elementi družbene samozaščite.

II. GOSPODARSKI RAZVOJ ISKRE

4. člen

Podpisnice sprejemajo ugotovitve analize o razvojnih možnostih ZP ISKRA, z dne 20. 5. 1976 in jo sprejemajo kot sestavni del tega samoupravnega sporazuma in so sporazumne, da usmerijo proizvodnjo združenih podjetij v naslednjem obdobju v naslednja proizvodno-programska področja:

1. telekomunikacije
2. merilna tehnika
3. avtomatizacija
4. elementi in sklopi
5. računalništvo
6. široka potrošnja.

5. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo svoje plane uskladile tako, da se bodo relativni deleži posameznih tehnološko-programskih področij v skupni vrednosti proizvodnje ZP ISKRA spremenili v naslednjem obdobju kot sledi (v %):

	1976	1980
1. telekomunikacije	16,2	17,4
2. merilna tehnika	6,6	7,1
3. avtomatizacija	16,8	18,8
4. elementi * elektronski elementi – elektromehanski elementi in sklopi	9,7	10,3
5. računalništvo	27,2	24,2
6. široka potrošnja	0,6	3,2
	22,8	19,0

* Definicijo glej Analiza razvojnih možnosti ZPI z dne 20. 5. 1976, str. 13, 14, 15.

6. člen

Podpisnice se tudi sporazumejo, da bodo v svojih planih in razvojnih programih zagotovile ustrezne ukrepe za doseg kvalitativnih sprememb znotraj vsakega proizvodno-programskega področja kot so okvirno načrtane v analizi razvojnih možnosti ZP ISKRA.

7. člen

Podpisnice so sporazumne, da razširijo programsko usmeritev ZP ISKRA tudi na nova področja, ki jih realizirajo kot inženiringe in so navedena v Analizi razvojnih možnosti ZP ISKRE. Pri tem si bodo prizadevale uporabiti inženiringe kot enega temeljnih vzvodov za vzpostavljanje nove kvalitete dohodkovnih odnosov sestavljene organizacije.

8. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo glede na različno razpoložljivost proizvodnih resursov (prostori, oprema, kadri, lokacija), zlasti pa glede na neenakomerni tržni in tehnološki razvoj, nujni prenosi in zamenjave proizvodnih programov med posameznimi OZD v ISKRI.

9. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo sporazumno odpravljale obstoječa pro-

gramska prekrivanja in ne dopuščala novih. Za vsklajevanje imenujejo podpisnice enako število delegatov v skupno delegacijo, ki pripravi vsklajeno stališče za sprejem v skladu s programsko usmeritvijo in optimalno delitvijo dela znotraj ZP.

III. INOVACIJSKA DEJAVNOST

10. člen

Podpisnice se sporazumejo, da je zaradi izredne svetovne propulzivnosti področij, ki so osnovna proizvodna usmeritev ISKRE, intenzivna in nenehna inovacijska dejavnost temeljnega pomena ne le za razvoj, ampak tudi za bodoči obstoj ISKRE. Zato bo ta dejavnost trajni sestavni del procesa reprodukcije v vseh OZD ISKRE, ki so jo dolžne planirati, skrbeti za njeno izvajanje ter za realizacijo njenih rezultatov v proizvodnji.

11. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo postopno povečevale sredstva za raziskovalno-razvojno (RR) dejavnost tako, da bodo skupno znašala leta 1980 vsaj 4,0 % od vrednosti proizvodnje preteklega leta, in sicer:

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Proizvodnja preteklega leta (mlrd din)	6,378	8,348	9,433	10,660	12,046	13,612
Delež za RR dejavnost (% proizvodnje v preteklem letu)		3,7	3,75	3,8	3,9	4,0
Sredstva za RR dejavnost (mlrd din)		0,234	0,313	0,358	0,415	0,480

Vrednosti iz Samoupravnega sporazuma o družbeno-ekonomskem razvoju ZPI v letu 1976.

12. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo del sredstev, ki jih bodo namenjale za raziskovalno-razvojno (RR) dejavnost, združevale v ZP ISKRA za strateške (srednje in dolgoročne) raziskovalne projekte, ki so ključnega in infrastrukturnega pomena za celotni razvoj ISKRE. Ti projekti so:

- a) **MIKROELEKTRONIKA** z vsemi tehnološkimi inačicami (monolitna, tankoplastna, debeloplastna in hibridna vezja) vključno z optoelektronskimi polprevodniškimi materiali in elementi. Pri tem bo poseben poudarek veljal osvajanju in širjenju znanja za načrtovanje in uporabo mikroelektronskih vezij v vseh vejah dejavnosti ISKRE.
- b) **POSLOVNO IN PROCESNO RAČUNALNIŠTVO**, pri čemer zlasti:
 - osvojitvev in širjenje znanja za razvoj računalniških sistemov;
 - razvoj softwareov za potrebe našega družbenoekonomskega sistema na osnovi izgradnje sistema za obdelavo podatkov v ISKRI;
 - razvoj univerzalnega osnovnega mikroročunalnika (OEM) za poslovne in procesne sisteme;
 - razvoj lastnega univerzalnega mikroprocesorskega vezja za uporabo v merilni tehniki, kmilnih napravah, avtoelektroniki in široko-potrošnih izdelkih.
- c) **OPTOELEKTRONIKA**, pri čemer zlasti:
 - razvoj elementov telekomunikacijskega prenosa po optičnih vodnikih (izvori koherentne svetlobe, spojni elementi, modemi, repetitorji);
 - holografija, zlasti njena uporaba v pomnilnikih.

- d) **INTEGRIRANI TELEKOMUNIKACIJSKI SISTEMI** na osnovi digitalne tehnike, pri čemer gre zlasti za osvajanje znanja za načrtovanje teh sistemov, usposobitev za osvojitvev proizvodnje PCM multipleksov in OCM komutacije.
- e) **SISTEMI ZA SIGNALIZACIJO IN VAROVANJE** objektov in naprav pred nepooblaščenim pristopom in požarom z lastnimi senzori in centralami;
- f) **NAPRAVE ZA IZBOLJŠANJE POGOJEV BIVANJA** z ohranjanjem okolja in štednje z energijo, predvsem avtomatska klimatska in toplotna regulacija in elementi za izkoriščanje sončne in zemeljske energije;
- g) **ELEKTRONIKA ZA ŠIROKO POTROŠNJO** višjega kvalitetnega razreda, kot so naprave za zapis in reprodukcijo TV slike ter elemente HI-FI kombinacij z uporabo čimveč domačih komponent;
- h) **SISTEMI IN NAPRAVE ZA AVTOMATIZACIJO V INDUSTRIJI, PROMETU IN ENERGETIKI** z uporabo Mikroelektronike ter poslovnega in procesnega računalništva;
- i) **ORGANIZACIJSKO-INFORMACIJSKI SISTEMSKI MODELI** kot osnova za inženiring sisteme za obdelavo podatkov.

13. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo glede na nujnost strateške programsko-tehnološke modernizacije iz predhodnega člena, združena sredstva naraščala hitreje od stopnje rasti vseh vlaganj v RR dejavnosti ter da jih bodo združevale v sorazmerju od vrednosti proizvodnje v preteklem letu, in sicer:

	1976	1977	1978	1979	1980
združena sredstva za RR dejavnost (mio din)	4	7	11	16	22
odstotek od vrednosti proizvodnje v preteklem letu (%)	0,06	0,08	0,11	0,15	0,18

14. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo sredstva iz prejšnjega člena porabljena izključno za financiranje RR dejavnosti v okviru naštetih inovacijskih projektov iz 12. člena na osnovi vsakoletnih gospodarskih planov.

Podpisnice se sporazumejo, da za ta sredstva ne bodo terjale povračil in denarnih nadomestil, hkrati pa si bodo prizadevale povezati ta sredstva z namenskimi sredstvi SIS in združenimi sredstvi v bankah. V kolikor pa se naknadno ugotovi, da se pri posameznih nalogah RR dejavnosti lahko ugotovi dohodek, je treba zagotoviti sorazmerno povračilo vlaganj podpisnicam, oz. vložiti povračilo v združena sredstva.

Pravice in obveznosti OZD, razen iz II. odstavka tega člena, ki bodo tako združevale sredstva, bodo urejene s posameznimi samoupravnimi sporazumi oziroma sklepi o ustanovitvi OZD, ki bo uporabljala rezultate s temi sredstvi financiranega raziskovalnega dela v proizvodnji.

15. člen

Podpisnice so sporazumne, da investicijska sredstva za uvajanje naštetih inovacijskih projektov v proizvodnjo združujejo zainteresirane OZD po načelu skupnih vlaganj, ki bodo medsebojne pravice in obveznosti urejale z vsakokratnim samoupravnim sporazumom oziroma ustanovitvenim aktom.

16. člen

Podpisnice se sporazumejo o tem, da mora biti lastna RR dejavnost kot neločljiva sestavina reprodukcijskega procesa dohodkovno povezana s proizvodnimi organizacijami kot nosilci materialnega dela reprodukcije. Zato so lastne RR enote in organizacije bodisi integralni del proizvodnih OZD ali pa so z njimi povezane v najtesnejši dohodkovni soodvisnosti. Podpisnice pa se sporazumejo, da

mora biti funkcionalna organiziranost in lokacija RR zmogljivosti takšna, da bo zagotovljena optimalna učinkovitost te dejavnosti.

17. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo z namenom, da poglobijo svojo RR dejavnost in si zagotovijo dolgoročni programski in kadrovski razvoj, vzpostavile in razvijale dolgoročne odnose z zunanjimi raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami na dohodkovnih načelih. Podpisnice bodo v ta namen sklenile ustrezne samoupravne sporazume s temi institucijami, pri čemer bodo uveljavljale enotna načela in kriterije, kar bo koordiniral poslovodni organ ZP ISKRA.

18. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo usklajevale nastope ZP ISKRE pri republiških, zveznih in mednarodnih organih, skupnostih in asociacijah, kadar gre za zadeve inovacijske in programske politike ter ustrezne akcije. Za usklajevanje nastopov je zadolžen poslovodni organ ZP ISKRA.

19. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo svoje konkretne programe RR del vskladile s cilji srednjeročne programske usmeritve ISKRE. V ta namen se zavezujejo zastavljati in izvajati nove RR naloge po nekaterih enotno dogovorjenih metodah (tržna analiza, pregled literature, patentna situacija, mrežni plan izvedbe, skladnost s standardi, tipsko preskušanje itd.), prav tako pa dostavljati področju za inovacije informacije, potrebne za planiranje, vrednotenje in koordiniranje inovacijske dejavnosti na nivoju ZP.

20. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v politiki nakupa licenc, know-how in drugih oblik transfera inovacij uveljavljale načelo, da morajo licence biti predvsem dopolnilo lastni RR dejavnosti. Zato

bodo praviloma nabavljale licence za kompleksnejše naprave in sisteme, obenem pa ne smejo vsebovati diskriminacijskih določil za ISKRO.

Podpisnice se sporazumejo, da vsako nameravano pridobitev tujega znanja v raznih oblikah (licence, know-how, kooperacija) podvržejo predhodni strokovno-tehnični in poslovno-pravni oceni ustreznih služb ZP in drugih OZD v Iskri, ki so za nameravano pridobitev znanja posredno ali neposredno zainteresirane.

21. člen

Podpisnice se sporazumejo, da je treba inovacijske programe ISKRE zastaviti tako, da se bo pomembna vloga ISKRE pri opremljanju in razvoju oboroženih sil in SLO še povečala.

22. člen

Široka inventivna dejavnost v ZP ISKRA je eden od pomembnih dejavnikov inovacijskih prizadevanj. Zato se podpisnice sporazumejo, da bodo k tej dejavnosti vzpodbujale vse delavce in v ta namen na podlagi posebnega samoupravnega sporazuma predvidele zagotovitev moralnih in materialnih pravic avtorjem izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov ter jih uveljavile kot trajno prakso.

23. člen

Podpisnice se sporazumejo, da je industrijska lastnina pomembna za plasman kompletnih proizvodno-tehniških zmogljivosti, zato se sporazumejo, da bodo pospeševale prijavljanje lastnih inovacijskih dosežkov kot patente in druge oblike industrijske lastnine ter stalno preverjale ekonomičnost vzdrževanja pravic, ki iz njih izhajajo.

24. člen

Podpisnice se sporazumejo, da je potrebno v nastopajočem srednjeročnem obdobju posvetiti posebno pozornost kakovosti izdelkov in storitev kot pomembnemu elementu orientacije na zahtevnejše tržne segmente.

Podpisnice bodo vso problematiko s tega področja urejale s posebnim samoupravnim sporazumom o zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev organizacij ISKRE, ki bo urejal naslednja vprašanja:

- cilji politike kakovosti organizacij in ZP ISKRA
- norm „Iskrine kakovosti“
- poti in sredstva za doseg „Iskrine kakovosti“
- organizacija službe kakovosti v ZP ISKRA
- operativne metode za zagotavljanje kakovosti
- plani in programi kakovosti
- načela optimalne gospodarnosti pri programiranju in izvajanju akcij za dvig kakovosti izdelkov
- odgovornost za kakovost izdelkov in storitev
- dokumentacija in evidenca o kakovosti izdelka in storitve
- informacijski sistem o kakovosti izdelka in storitve
- stimulacija za kakovost
- kakovostni kriteriji za izbiro dobaviteljev, kooperantov in partnerjev
- ukrepi proti kršiteljem sporazuma o kakovosti.

IV. PROIZVODNJA

25. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bo letna rast proizvodnje 13 % tako, da bo vrednost proizvodnje znašala 54 milijard din v srednjeročnem obdobju 1976–80. Tako bo proizvodnja porastla od 8,3 milijarde din v letu 1976 na 13,6 milijarde din v letu 1980.

26. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bo rast proizvodnje zagotovljena v posameznih TOZD in DO v skladu s strateškimi razvojnimi usmeritvami v ZP ISKRA.

27. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo prvenstveno izkoristile racionalneje obstoječe kapacitete v OZD za izpolnitev planirane proizvodnje v letih 1976–1980 in s tem preprečile ekstenzivne naložbe.

V. ZAPOSLOVANJE IN KADROVSKA POLITIKA

28. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bo letna stopnja zaposlovanja v srednjeročnem obdobju znašala v povprečju največ 3,4 %.

29. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v svrhu skladnega načrtovanja in izvajanja politike zaposlovanja in stroškov, ki jih zaposlovanje povzroča znotraj OZD oziroma delovnih skupnosti, v krajevni skupnosti, družbenopolitičnih skupnostih in regiji, s svojimi internimi splošnimi akti uredile:

- pogoje za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v skladu s krajevnimi razmerami,
- pogoje, ki zagotavljajo prehrano delavcev,
- pogoje, ki omogočajo vključevanje delavcev v kulturne in druge aktivnosti ter uporabljanja storitev vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih in zdravstvenih ter drugih organizacij,
- pogoje, ki zagotavljajo delavcem družbeno dogovorjeno raven osebne in skupne porabe, ki je opredeljena v družbenih dogovorih o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke,
- rekreacijo.

Podpisnice se sporazumejo, da v primeru neizpolnjevanja pogojev iz tega čl. sporazuma, ne bodo zaposlovale novih delavcev.

30. člen

Za uresničitev zastavljenih nalog iz predhodnega člena tega sporazuma se podpisnice sporazumejo, da bodo v svojih srednjeročnih in letnih planih predvidele ustrezna finančna sredstva.

31. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za že zaposlene delavce najkasneje v roku 1 leta po sprejemu tega sporazuma sprejele svoje programe ukrepov, s katerimi bodo postopno izpolnile pogoje za življenjske in kulturne potrebe delavcev, kot so navedeni v 29. členu tega sporazuma.

32. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo posvečale posebno pozornost internemu strokovnemu (dopolnilnemu) izobraževanju pri njih že zaposlenih delavcev. Zato bodo svoje interne splošne akte dopolnile z ustreznim sistemom dopol-

nilnega izobraževanja in v svojih letnih planih za te namene predvidele ustrezna finančna sredstva.

Podpisnice se sporazumejo za tak sistem dopolnilnega izobraževanja, ki bo zavezoval vse delavce z neustrezno usposobljenostjo glede na delovno mesto, da si z dopolnilnim izobraževanjem pridobijo zahtevano usposobljenost.

33. člen

Podpisnice se sporazumejo izboljšati kvalifikacijsko strukturo tudi z ukrepi ustrezne štipendijske politike.

34. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo z ukrepi iz predhodnih članov tega sporazuma dosegle do leta 1980 naslednjo minimalno kvalifikacijsko strukturo v ISKRI:

	1976	1980
Visokostrokovni	3,7	5
Višjestrokovni	3,0	4
Srednjestrokovni	12,4	16
Široki profili	23,7	30
Ozki profili	57,2	45
	100,0	100,0

VI. TRŽNIŠTVO

35. člen

Podpisnice so sporazumne, da mora celoten razvoj ZP Iskra v naslednjem petletnem obdobju temeljiti na tržni orientaciji oz. na neprestanem prilagajanju proizvodnje potrebam tržišča tako doma kot v tujini. Usmerjenost proizvodnje na tržišče morajo zagotoviti ustrezne komercialne službe DO in Iskra Commerce s stalno prisotnostjo na tržišču in stalnim pretokom tržnih informacij.

Koordinacijo komercialnih služb poverjajo podpisnice področju za marketing v skupnih službah SOZD Iskre.

36. člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo smatrale izvozno dejavnost kot prioriteto dejavnost. Povprečna stopnja rasti izvoza bo znašala 16 %, kar pomeni, da se bo izvoz od načrtovanih 76 milj. dolarjev v letu 1976 povečal na 140 milj. dolarjev v letu 1980.

Izvršeni bodo nekateri strukturni premiki, tako, da bo regionalna struktura izvoza v letu 1980 naslednja: 55 % izvoza na konvertibilno področje, 19 % v države v razvoju in 26 % v države SEV.

Pri tem bodo podpisnice koristile tudi že postavljene proizvodne kapacitete v inozemstvu, vršile prenos tehnologij, know-howa, itd. ter tako dosegle trajnejšo prisotnost na teh tržiščih.

Iskra Commerce prevzema obveznost za realizacijo planiranega obsega izvoza v naslednjih letih, podpisnice proizvajalke pa se obvezujejo, da bodo na osnovi vsakoletnih planov zagotovile proizvodnjo blaga za izvoz po asortimentu in količini, kvaliteti, dobavnih rokih ter svetovno konkurenčnih cenah.

V letu 1980 bodo dosegle naslednji izvoz:

DO	Konvertib.	SEV	DVR	v milj. dol. Skupaj
Telekomunikacije	20,8	19,2	22,4	62,4
Elementi	17,1	5,4	1,4	23,9
Široka potrošnja	12,4	4,8	1,6	18,8
Avtomatika	3,4	3,6	0,5	7,5
Avtoelektrika	3,9	3,0	0,7	7,6
EMO	19,4	0,4	—	19,8
Skupaj:	77,0	36,4	26,6	140,0

37. člen

Podpisnice se sporazumejo, da je dejavnost Iskra Commerce del celotnega reprodukcijskega procesa v ZP Iskri ter kot taka udeležena v pridobivanju in delitvi skupaj ustvarjenega prihodka.

Podpisnice so sporazumne, da bodo pri delitvi skupnega prihodka med proizvodnimi organizacijami in IC uveljavljale merila udeležbe po dogovorjenih normativih materialnih stroškov, minimalne amortizacije, z zakonom ali sporazumom določenih prispevkov ter samoupravno dogovorjene višine osebnih dohodkov in skupne porabe. Pri določanju deleža sredstev za akumulacijo bodo podpisnice upoštevale prispevek živega in minulega dela, merjenega z osebnimi dohodki in poslovnim skladom.

38. člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo za nadaljnjo razširitev dejavnosti v okviru Iskra-Commerce, kot soudeležbo pri investicijah predvidoma združevale v obdobju 1976–1980 naslednja sredstva:

- za nadaljnje osvajanje tujih trgov ter za razširitev inozemske predstavniške mreže 0,05 % od vsakoletne planirane proizvodnje;
- za zastopanje in akvizicijo na domačem trgu prek regionalne mreže filial 1 % od vsakoletne bruto vrednosti prodaje na domačem trgu;

- za nadaljnjo razširitev in prestrukturiranje domače regionalne predstavniške mreže 10.738.000 din;
- za nadaljnjo razširitev servisne mreže 30.000.000 din.

Iskra-Commerce se obvezuje, da bo do konca leta 1976 predložila program razširitve navedenih dejavnosti za obdobje 1976–1980, na osnovi katerega se bodo podpisnice z Iskra-Commerce posebej sporazumevale.

Program razširitve servisne mreže mora biti vsklajen z osnovno usmeritvijo razvoja SOZD kot celote.

39. člen

Podpisnice ugotavljajo, da predstavlja lastna maloprodajna mreža eno izmed najracionalnejših oblik prodaje, ki jo bodo v naslednjem petletnem obdobju še posebej pospeševale.

Iskra Commerce se obvezuje, da bo povečevala reprodukcijsko sposobnost te dejavnosti in tako omogočila 25 % letno rast obsega poslovanja. S tem se bo udeležba prodaje preko lastne maloprodajne mreže povečala od sedanjih 8 % na 16 % v letu 1980.

40. člen

Podpisnice so sporazumne, da je zaradi vodenja enotne nabavne politike pri nabavi večjih količin surovin, dosega optimalnih nabavnih pogojev ter graditve

dohodkovnih odnosov z dobavitelji, smiselno, da se ta dejavnost opravlja preko skupne organizacije, v tem primeru Iskra-Commerce.

Podpisnice pooblaščajo Iskra-Commerce, da po predhodnem soglasju podpisnic, v imenu ZP Iskra podpisuje samoupravne sporazume ter se vključuje v dohodkovno povezavo s proizvajalci surovin in repromateriala (črna metalurgija, barvnih kovin itd.).

41. člen

Podpisnice so sporazumne, da so servisne službe marketinga v okviru IC sestavni del celotne Iskrine tržne dejavnosti in s tem tudi del celotnega reprodukcijskega procesa ZP Iskra.

Podpisnice so sporazumne, da za opravljanje dejavnosti marketinga namepravajo Iskra-Commerce, v skladu z gospodarskim planom za leto 1976 ter v skladu z vsakoletnim obsegom in stroški poslovanja vsaj 0,57 % od celotnega prihodka.

42. člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo v okviru sredstev iz člena 41:

- združevale za institucionalno propagando in razvoj hišnega stila, za raziskavo trga ter funkcionalne stroške, letno 0,24 % od skupnega prihodka delovnih organizacij,
- namenjale za ekonomsko propagando in pospeševanje prodaje, za sejmsko in izdajateljsko dejavnost letno najmanj 0,33 od skupnega prihodka vseh podpisnic. Višina teh sredstev in njihova namembnost za posamezne podpisnice bo odvisna od vsakoletnega programa teh dejavnosti, dogovor-

jenega med podpisnicami in Iskra-Commerce.

43. člen

Iskra Commerce oziroma servisna služba marketinga se obvezuje za izvajanje dogovorjenih programov. Ob periodičnih obračunih bo podpisnice obveščala o izvajanju programov ter porabi združenih sredstev.

VII. DOHODEK

44. člen

Podpisnice tega sporazuma si bodo prizadevale za ustvarjanje čimvečjega dohodka zlasti s povečanjem produktivnosti, racionalne uporabe sredstev reprodukcije, prihrankov v materialu ter prilagajanje zahtevam domačega in tujega trga. Z upoštevanjem vseh teh dejavnikov se bo celotni dohodek gibal takole:

	1976–80
CELOTNI DOHODEK	12,5 %
Materialni stroški	12,4 %
Amort. po minimalni stopnji	16,8 %
DOHODEK	12,5 %

45. člen

Podpisnice sporazuma se sporazumejo, da bodo z razporejanjem ustvarjenega dohodka krepile materialno podlago svojega in družbenega dela, pri tem pa bodo s svojimi odločitvami o razporejanju dohodka nenehno spodbujale rezultate gospodarjenja in uveljavljale načelo delitve po delu.

Upošteva načela razporejanja dohodka iz prejšnjega odstavka se bo delitev dohodka gibala takole:

	Struktura 1976	1980	O stopnja rasti 1976–80
DOHODEK	100	100	12,5
Obveznosti iz dohodka	22	20	11,2
Amortizacija nad predpisano stopnjo	3	4	12,3
ČISTI DOHODEK	75	76	12,8
Osebni dohodek bruto	63	61	11,8
Sklad skupne porabe	2	3	20,7
Poslovni sklad	8	10	18,0
Rezervni sklad	2	2	12,5

46. člen

Na podlagi razporejanja dohodka iz

predhodnega člena se bodo sredstva akumulacije gibala takole:

	1976	(v milijonih din) 1980
Amort. nad predpisano stopnjo	98	155
Poslovni sklad	249	483
Rezervni sklad	50	80

47. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo s sredstvi skupne porabe, ki bodo narasla od 51 milijonov v letu 1976 na 108 milijonov v letu 1980, prvenstveno reševale stanovanjska vprašanja za izboljšanje socialnega položaja delavcev.

Del sredstev skupne porabe bodo podpisnice namenile tudi za organizirano letovanje in rekreacijo delavcev ISKRE. Višino sredstev in namen koriščenja teh sredstev pa urejujejo posebni sporazumi.

Podpisnice so sporazumne, da bodo v svojih letnih planih predvidele tudi ustrezna finančna sredstva za delovanje družbeno političnih organizacij SOZD ZP ISKRA na osnovi ovrednotenega vsakoletnega akcijskega programa DPO. Deleži posameznih podpisnic so sorazmerni številu članov posameznih DPO v posamezni podpisnici.

48. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo del dohodka, ki bi nastal kot rezultat izjemnih ugodnosti v celoti vključile v skupni rezervni sklad SOZD za premostitve občasnih gospodarskih težav posameznih TOZD.

49. člen

Za ugotavljanje gospodarnosti iz tega sporazuma, se podpisnice obvežejo, da bodo v smislu Zakona o združenem delu uporabljale naslednje enotne kazalce izkazovanja rezultatov dela:

- dohodek na delavca
- dohodek na poslovna sredstva
- čisti dohodek na delavca
- akumulacija na dohodek
- akumulacija na čisti dohodek
- akumulacija na poslovna sredstva

- bruto osebni dohodki in sklad skupne porabe na delavca
- čisti osebni dohodek na delavca.

50. člen

V bodočem srednjeročnem obdobju bodo podpisnice sporazuma nenehno oblikovale in spodbujale dohodkovne povezave v smislu predhodnih členov sporazuma. Dohodkovno povezane OZD so dolžne gospodariti z dohodkom tako, da dohodkovna celota dosega optimalne rezultate. Pri tem morajo podpisnice določiti s posebnimi sporazumi objektivna merila za delitev skupno ustvarjenega dohodka.

51. člen

Podpisnice, ki so dohodkovno povezane, se sporazumejo, da bodo svoje nabavne potrebe primarno krile z naročili pri sopodpisnicah v okviru ZP Iskra.

Podpisnice, ki so dohodkovno povezane, bodo uporabljale enotna merila za oblikovanje internih cen. Osnova zanje so tržne cene (domače ali svetovne). V kolikor te cene niso ugotovljive, se cene oblikujejo na osnovi vrednotenja tehničnih normativov ali pa na osnovi ocene odnosa do povprečne družbene produktivnosti za ustrezno industrijsko panogo. V dohodkovnih odnosih bo vzpostavljen mehanizem končnega proračuna prihodka, ki se realizira ob prodaji blaga in storitev.

VIII. INVESTICIJE

52. člen

Podpisnice tega sporazuma ugotavljajo, da bodo realizirale 13% povprečno letno rast proizvodnje v obdobju 1976-80 poleg povečanja

produktivnosti tudi z novimi investicijskimi vlaganji, v smislu opredeljenih strateških usmeritev iz predhodnih členov tega sporazuma ter modernizacijo obstoječih tehnologij. Z novimi investicijskimi vlaganji bo tako možno doseči potrebno prestrukturiranje proizvodnje ter uvajanje novih proizvodnih programov.

53. člen

Upošteva je tehnološke in programske usmeritve ISKRE se podpisnice sporazumejo, da bodo v ZP ISKRA v obdobju 1976 do leta 1980 zagotovile 2,5 milijarde din za investicijske naložbe v osnovna sredstva, ki bi se financirala:

- 60 % iz sredstev TOZD Iskre in ostalih vlagatelj
- 40 % iz bančnih sredstev.

Podpisnice se sporazumejo, da bodo investicijska sredstva prvenstveno vlagale v programe ki so navedeni v predhodnih členih tega sporazuma.

54. člen

Podpisnice bodo s posebnimi sporazumi združevale sredstva za skupne naložbe tudi z organizacijami izven ZP ISKRA, če bo to v skladu z njihovimi ekonomskimi interesi v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980.

55. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo združevale sredstva za nadaljnjo izgradnjo poslovnega centra na Trgu revolucije v Ljubljani po posebnem sporazumu, ki bo določil deleže, v skladu z interesi posameznih DO.

56. člen

Podpisnice, ki delujejo na istih lokacijah in uporabljajo skupne komunalne objekte, se obvezujejo, da bodo združevale ustrezna sredstva za financiranje gradnje skupnih objektov družbenega standarda in drugih infrastrukturnih objektov.

57. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo izdelale enotne kriterije za investicijske naložbe v skladu s predhodnimi členi in s tem zagotovile selektivno investicijsko politiko za celotno ISKRO.

58. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo investicijska vlaganja predložile v strokovno presojo eni ali več skupinam strokovnjakov v okviru celotnega z družbenega podjetja predvsem glede njihove skladnosti z dogovorjeno programsko usmeritvijo. Sestavni del investicijskega elaborata mora biti tudi časovni mrežni plan izvedbe.

IX. FINANCIRANJE

59. člen

Za doseganje razvojnih ciljev ISKRE v srednjeročnem obdobju 1976–1980, bodo podpisnice fimirale potrebna poslovna sredstva tako, da bi se povečala iz leta 1976 od 7 milijard din na 10 milijard din v letu 1980, kar pomeni porast po letni poprečni stopnji preko 8 %.

60. člen

Podpisnice bodo težile k izboljšanju poslovanja in s tem povečanju materialne osnove združenega dela. Zlasti bodo podpisnice izboljšale strukturo poslovnih sredstev z zmanjševanjem deleža zalog na podlagi določitve ustreznih normativov glede na tehnološke značilnosti posamezne vrste proizvodnje. Prav tako bo potrebno v srednjeročnem obdobju doseči izboljšanje kapitalne strukture.

61. člen

Pokrivanje povečanja poslovnih sredstev v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980 temelji na izboljšanju akumulativnosti poslovanja, kot jo pogojuje predhodni člen in postopna krepitev materialne osnove, ki bo dosežena z razbremenjevanjem združenega dela ter ugodnejšim in racionalnejšim koriščenjem obstoječih in novo najetih kreditov.

Povečanje poslovnih sredstev, ki izhaja iz člena 59. v obdobju 1976 do 1980 v višini 3 milijarde dinarjev, pokrito:

- 2 milijarde iz lastne akumulacije in
- 1 milijarda iz povečanja kreditnih sredstev.

S temi vlaganji se bo struktura virov spremenila v korist lastnih, in to od 30 % lastnega deleža v poslovnih sredstvih v letu 1976 na 40 % v letu 1980.

X. BANKA ISKRE

62. člen

Podpisnice se obvezujejo, da bodo ustanovile interno banko z namenom spremljanja združevanja dela in sredstev, racionalnega poslovanja, pospešenega obračanja, gibanja sredstev in dohodka TOZD ustanoviteljic, zavarovanja likvidnosti TOZD, DO in SOZD.

63. člen

Podrobnejša določila o ustanovitvi in delovanju Banke ISKRE bodo določena s posebnim samoupravnim sporazumom.

XI. ORGANIZACIJA IN INFORMACIJSKI SISTEM

64. člen

Podpisnice se sporazumejo, da mora biti organiziranost ZP ISKRA zaradi mnogostranske medsebojne odvisnosti temeljnih organizacij pri uresničevanju svojih interesov ustrezno razvita in se obvezujejo, da bodo v srednjeročnem planskem obdobju ohranile njen sedanji obseg in funkcije, določene s samoupravnim sporazumom o združevanju v ZP ISKRA in izpopolnile zlasti organiziranost informacijskega, finančnega in kadrovskega dela organizacije, postopke vpeljave novih proizvodenj, kontrole kvalitete, standardizacijo ter sprejemanje odločitev.

65. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo uvajale najprej tiste organizacijske spremembe, ki imajo večji vpliv na povečevanje skupnega dohodka vseh TOZD v sestavljeni organizaciji.

66. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v delovnih organizacijah razvijale vse poslovne funkcije vzporedno in po dogovorjenih enotnih organizacijskih standardih, s tem bi omogočile učinkovitejše sodelovanje OZD v poslovnih in drugih zadevah ter zmanjševale stroške podvajanja poslovnih funkcij znotraj delovne organizacije.

Za uveljavljanje enotnih organizacijskih standardov so odgovorne organizacijske službe v delovnih organizacijah,

koordinacijsko funkcijo pa izvaja področje za organizacijo ZPI.

67. člen

Zaradi izpopolnjevanja sistema koordinacije delovanja poslovnih organov temeljnih organizacij bodo podpisnice ustanovile poleg obstoječih področnih kolegijev v ZP ISKRA enake področne organe tudi v delovnih organizacijah.

68. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za izboljšanje upravljanja v temeljnih organizacijah in njihovih integracijah izpopolnile informacijski sistem z

- raziskavo racionalnih oblik organiziranja posameznih poslovnih funkcij, predvsem komercialne, finančne, kadrovske, razvojno-raziskovalne in kontrole kvalitete ter sistema upravljanja,
- raziskavo kvalitete izkoriščanja računalniških kapacitet,
- zasledovanjem razvoja računalniške opreme in določanjem kriterijev za njen izbor,
- vpeljavo odgovarjajočih organizacijskih sprememb.

Podpisnice soglašajo, da se vse elemente informacijskega sistema, ki bodo morali biti enotno urejeni v ZP ISKRA, določi s splošnimi akti skupščine ZP ISKRA.

69. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo do konca leta 1976 organizirale v temeljnih in delovnih organizacijah osnovne organizacijske enote informacijskega sistema.

Naloga osnovnih informacijskih enot je organiziranje priprave podatkov ter oblikovanje in posredovanje informacij za potrebe upravljanja in za koordinacijo delovnega procesa.

70. člen

Podpisnice bodo za čim hitrejšo in zanesljivejšo obdelavo informacij in za obdelavo kompleksnejših informacij zagotovile ustrezno tehnično opremo osnovnih informacijskih enot (Terminali, zveze za prenos informacij, lokalni računalniki, računalnik za krmiljenje komunikacijske mreže, itd.)

71. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v srednjeročnem obdobju zagotovile sred-

stva za projektiranje in reorganizacijo informacijskega sistema v višini sledečih vsakoletnih deležev vrednosti proizvodnje ZP ISKRA:

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Proizvodnja (mlrd din)	6,378	8,348	9,433	10,660	12,046	13.612
Delež za projektiranje in reorganizacijo inf. sistema (0/00 od proizvodnje v preteklem letu)		1,3	1,6	2,0	3,0	2,0

Od teh sredstev bodo podpisnice združevale del za projektiranje skupnih delov informacijskega sistema in za opremljanje komunikacijske mreže ter nabavo ali najemanje centralnega računalnika komunikacijske mreže tako, kot bodo podpisnice določile z vsakoletnim planom ukrepov za uresničevanje srednjeročnega plana.

72. člen

CAOP in BII prevzmeta obvezo, podpisnice pa se sporazumejo, da bosta razvijala in vpeljevala oziroma sodelovala pri razvoju in vpeljevanju elementov informacijskega sistema pri vsaki od podpisnic sporazuma.

73. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za potrebe upravljanja v ZP ISKRA prikazovale svoje plane s podatki, ki jih bo na podlagi ciljev tega sporazuma določila skupščina ZP ISKRA s splošnim aktom ob sprejemu tega sporazuma.

74. člen

Podpisnice bodo svojo periodično poslovno analizo opravljale najmanj z enakim obsegom spremenljivk, kot bodo določene za prikazovanje srednjeročnega plana.

Plane vsakoletnih ukrepov za uresničevanje srednjeročnega plana bodo podpisnice prikazovale najmanj v enakem obsegu, kot srednjeročni plan.

75. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo ob vsakem pričakovanem odstopanju od

plana ali dejanskem odstopanju od njega obveščale vse druge temeljne organizacije, ki je njihov dohodek od tega odvisen ali pa lahko sodelujejo pri odstranjevanju težav, ter poslovodne organe integracij, v katere so vključene. V ta namen bodo pripravljale poročilo o poslovnem položaju, ki mora vsebovati:

1. Opredelitev področja odstopanja od plana
2. Zaključke analize o vzrokih odstopanja oziroma pričakovanega odstopanja od plana ali prognoze razvoja okolja
3. Predloge ukrepov za odstranitev vzrokov ali predlog spremembe plana
4. Vrednostno analizo poslovne situacije.

76. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v sedanji fazi razvoja ZP združile glasila delovnih organizacij in zagotovile obveščanje preko osrednjega glasila tednika, o vseh zadevah, ki niso internega pomena, le-te pa preko biltenov in drugih oblik obveščanja.

V skladu s tem se podpisnice sporazumejo, da bodo v svojih delovnih organizacijah uvedle novinarsko delovno mesto za sodelovanje v osrednji redakciji, hkrati pa ustanovile pri delovni organizaciji časopisni posvet kot družbeni organ upravljanja, ki bo poleg osrednjega časopisnega sveta skrbel za podružbljanje obveščanja in izvajanja enotnega koncepta.

XII. DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

77. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo najkasneje v roku treh mesecev od sklenitve tega sporazuma s posebnimi sporazumi uredile ekonomske in druge medsebojne odnose z delovno skupnostjo SOZD, oz. delež delovne skupnosti na osnovi svobodne menjave dela.

78. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za vsako tekoče leto akontativno financirale delovno skupnost skupnih služb v višini, ki je potrebna za kritje stroškov te delovne skupnosti. Dokončen obračun deleža delovne skupnosti Skupnih služb SOZD bo izvršen z letnim zaključnim računom TOZD v ISKRI v skladu s posebnim samoupravnim sporazumom iz predhodnega člena tega sporazuma.

XIII. DRUŽBENA ŠAMOZAŠČITA

79. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v okviru svojih ustavnih in samoupravnih pravic in na načelih in smericah družbenopolitičnih skupnosti organizirale na vseh ravneh družbeno samozaščito za zavarovanje neodvisnosti SFRJ in njene samoupravne družbe.

80. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo opredelile v statutu, pravilnikih in varnostnem načrtu oblike in načine uresničevanja družbene samozaščite, pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev, organov upravljanja, poslovnega organa in pristojnega organa za družbeno samozaščito.

81. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v okviru zakona, predpisov in določil družbenopolitičnih skupnosti ustanovile enote narodne zaščite, kot oboroženi del družbene samozaščite in zagotovile sredstva za njihovo opremljenost in vzgojo.

XIV. SPLOŠNI LJUDSKI ODPOR

82. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo najkasneje v roku treh mesecev od skle-

nitve tega sporazuma izdelale svoje obrambne načrte in v to vrhlo predvidele tudi ustrezna materialna in finančna sredstva za potrebe SLO v skladu z ustreznimi vojaškimi predpisi.

83. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za potrebe SLO delovne skupnosti skupnih služb združile ustrezna materialna in finančna sredstva, ki jih delovna skupnost potrebuje glede na vojaške predpise.

XV. SPREMLJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA IN UKREPI ZA IZVRŠEVANJE NJEGOVIH DOLOČB

84. člen

Podpisnice sporazuma prevzamejo z njegovo sklenitvijo obveznost, da bodo ta sporazum in druge na njem temelječe sporazume spoštovale in striktno izvrševale, kakor tudi, da bodo nadzorovale po svojih organih izvrševanje določil tega sporazuma.

Podpisnice se sporazumejo, da bodo najmanj v letnih analizah spremljale uresničevanje dogovorjenega gibanja ekonomskih kazalcev razvoja ZPI in spremljale vsklajenost tega sporazuma z zahtevami, ki se bodo oblikovale z letnimi gospodarskimi plani TOZD, DO in SOZD ZPI.

85. člen

Če posamezna podpisnica sporazuma ne izpolnjuje materialnih in drugih obveznosti, ki jih je prevzela s sklenitvijo tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov, je odgovorna:

1. za neizpolnitev oziroma nepravilno izpolnitev določil sporazuma,
2. za škodo, ki jo je z neizpolnitvijo oziroma z nepravilno izpolnitvijo obveznosti povzročila drugim podpisnicam sporazuma.

86. člen

Vsaka podpisnica, ki je bila z neizpolnitvijo ali nepravilno izpolnitvijo obveznosti iz tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov s strani druge podpisnice kakorkoli oškodovana ali drugače prizadeta, ima pravico in dolžnost, da prične proti tej podpisnici postopek pred notranjo arbitražo, ki jo določa samoupravni sporazum o združevanju.

Isto pravico in dolžnost ima tudi organ samoupravne delavske kontrole SOZD in predsednik kolegijskega poslovnega organa SOZD, če so z neizpolnjevanjem ali z nepravilnim izpolnjevanjem obveznosti iz tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov prizadeta ali kako drugače oškodovana združena sredstva ali drugi skupni interesi SOZD.

Postopek pred arbitražo teče v smislu določb splošnega akta.

87. člen

Pri tem je notranja arbitraža pristojna, da odloča:

1. o odgovornosti udeleženca za neizpolnjevanje oziroma nepravilno izpolnjevanje določb tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov;
2. o dolžnosti izpolnitve in o roku izpolnitve;
3. o višini škode in o dolžnosti povračila škode, ki je nastala z neizpolnitvijo oziroma nepravilno izpolnitvijo obveznosti.

Odločba notranje arbitraže je dokončna in izvršljiva.

88. člen

Poleg podpisnice sporazuma, so za neizpolnjevanje oziroma nepravilno izpolnjevanje določb tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov, odgovorne še fizične – kot odgovorne osebe in to:

1. individualni poslovodni organ, oziroma člani kolegijskega poslovodnega organa podpisnice;
2. neposredni izvrševalec oziroma nosilec naloge, ki ni bila izpolnjena oziroma je bila nepravilno izpolnjena.

Osebe iz prejšnjega odstavka so zaradi kršitve sporazuma odgovorne s podpisnico in odgovarjajo za svoje storitve oziroma opustitve:

- družbenopolitično tako, da se izvede pred DPO in organi upravljanja ustrezeni postopek,
- disciplinsko pred disciplinsko komisijo tako, da jim ta izreče primeren disciplinski ukrep.

89. člen

Za neizpolnjevanje oziroma nepravilno izpolnjevanje obveznosti iz tega spo-

razuma oziroma na njem temelječih sporazumov so družbeno-politično in disciplinsko odgovorni tudi člani:

- delavskega sveta podpisnice,
 - izvršilnega organa delavskega sveta podpisnice,
 - organi samoupravne delavske kontrole podpisnice,
 - drugih organih podpisnice,
- pod naslednjimi pogoji:

1. Če niso vodili zadosten nadzor nad tem, kako in v koliko se izpolnjujejo določbe tega sporazuma oziroma na njem temelječih sporazumov;
2. če so sprejeli sklep, da se določbe sporazumov iz prejšnje točke ne bodo izvajale ali pa, da se ne bodo pravilno izvajale.

90. člen

Organi iz prejšnjega člena kot celota oziroma posamezni člani teh organov, so za opustitve in storitve in tč. 1. in 2. prejšnjega člena odgovorni in so podpisnice dolžne izvesti proti njim naslednje ukrepe:

- postopek za odpoklic ali razrešitev;
- postopek pred DPO zaradi ugotovitve družbeno-politične odgovornosti,
- disciplinski postopek.

91. člen

Podpisnice se medsebojno sporazumejo, da bodo samoupravni sporazum izvajale, obenem pa posegale po vseh ukrepih, naštetih v tem poglavju, ki so potrebni za nemoteno izvrševanje določb sporazuma.

XVI. SPREMEMBE SPORAZUMA IN KONČNE DOLOČBE

92. člen

Spore, ki nastanejo med podpisnicami v zvezi z izvajanjem določb tega sporazuma, dokončno rešuje notranja arbitraža, v kolikor podpisnice ne morejo rešiti sporov sporazumno.

93. člen

Podpisnica ne more odstopiti od samoupravnega sporazuma, lahko pa predlaga, da se samoupravni sporazum zaradi spremenjenih okoliščin, zaradi katerih je bila podpisnici otežena izpolnitev materialnih obveznosti spremeni. Če se druge podpisnice s tem predlogom

ne strinjajo in ne dajo svoje tozadevne izjave 30 dneh od prejema pismenega predloga, lahko predlagatelj sproži postopek pred arbitražo in predlaga spremembe, če so za to podani opravičeni razlogi.

Sprememb sporazuma ni mogoče predlagati, če bi morala podpisnica, ki se sklicuje na spremenjene okoliščine, ob sklenitvi sporazuma te okoliščine upoštevati, ali bi se jim lahko izognila oziroma jih obvladala.

Podpisnica, ki predlaga spremembe sporazuma, se ne more sklicevati na spremenjene okoliščine, ki so nastale potem, ko je že potekel rok, ki je določen za izpolnitev njegove obveznosti.

94. člen

Materialni zahtevki iz tega sporazuma zastarajo v 3 letih od dneva zapadlosti plačila.

95. člen

K temu sporazumu lahko naknadno pristopijo tudi druge temeljne organizacije združenega dela s področja vseh tistih dejavnosti, ki jih opravlja SOZD ZP ISKRA, ali pa če so tudi dohodkovno povezane s katero izmed Iskrinih TOZD.

96. člen

Ta sporazum je sklenjen in prične veljati, ko je v enakem besedilu sprejet na zborih delavcev vseh podpisnic – njegova veljavnost pa preneha z 31. 12. 1980. Sklepi zborov delavcev podpisnic so njegov sestavni del.

97. člen

Podpisnice pooblašajo delovne organizacije, da po sprejetju tega sporazuma v TOZD, sporazum podpišejo za podpisovanje pooblaščeni delavci delovnih organizacij.

PRILOGA

OBRAZLOŽITEV ČLENA 41. in 42.

Združeno podjetje ISKRA je v letu 1976 doseglo skupno raven 0,57 % od celotnega dohodka vseh branžnih organizacij za vsa področja dejavnosti iz območja Sektorja servisnih služb marketinga.

Ta odstotek je seveda različen po posameznih branžnih organizacijah, pač glede na programe, ki so jih le-te predvidele za leto 1976.

Konkretna delitev po posameznih dejavnostih je v letu 1976 naslednja:

A) 1) Institucionalna propag. in razvoj hišnega stila	0,13
2) Marketinške raziskave	0,03
3) Funkcionalni stroški	0,08
Združena sredstva za vse branžne organizacije enako od skupnega prihodka	0,24 %
B) 1) Sejemska dejavnost	0,08
2) Publiciteta – oglaševanje	0,18
3) Komerc. teh. publikacije	0,06
4) Elementi pospeševanja prodaje	0,01
Skupaj na osnovi pogodbenih dogovorov z branžnimi organizacijami od skupnega prihodka	0,33 %
Skupaj A	0,24 %
B	0,33 %
	0,57 % od celotnega prihodka podpisnic

Oba odstotka, oziroma skupni 0,57 % sta bila dosežena z branžnimi organizacijami v letu 1976, seveda kumu-

lativno, in so osnova za izračun planiranih sredstev za te dejavnosti tudi v prihodnjih letih.

Smo skladiščem odmerili pravo mesto?

Skladiščna dejavnost je tista, ki jo še vedno zanemarjamo, ne zavedamo se dovolj njene pomembnosti. „Skladišča so podaljšek in banka proizvodnje“, mi je med pogovorom dejal tovariš Jože Pokljukar, ki je vodja skladišč in odprem Iskre Elektromehanike v Kranju. To so skladišča gotovih izdelkov. Razmetana so v Kranju in njegovi bližnji in daljni okolici. Vse lokacije (razen v novi hali na Laborah) so v najemniškem odnosu. Najemnine so visoke, prostori neprijetni in zastareli, zato se ne da izvesti sodobne tehnologije, ki bi omogočala lažje in predvsem hitreje delo.

O marsičem sva se pogovarjala s tovarišem Pokljukarjem. O tem kako so nov zakon o plačevanju občutili v skladišču, kateri izdelki hitro zapuščajo in kateri ostajajo v skladišču, zakaj ostajajo, o kadrih, ki bi jih še potrebovali, toda vedno znova sva se vračala na problem prostorov, ki njihov delovni kolektiv najbolj tare. Sklenila sva, da bo najbolje, da si prostore ogledava od blizu.

Skladišče na Kolodvorski cesti v Kranju je (bilo) razdeljeno na dva dela: za domači trg in za izvoz, toda izvoz se vedno večja, prostora ni, zato se izdelki, namenjeni za izvoz vedno bolj kopičijo v delu, ki je bil namenjen za domači trg. Laiku bi se na prvi pogled zdelo, da je to lepo, urejeno skladišče, kajti prostori so čisti, blago pa lepo embalirano in zloženo v nizke kupe, ki stoje na paletah enodnevnicah. Po ogledu večih oddelkov pa bi tudi laik spoznal, da je v skladišču red le navidezen. Zaradi neustreznih prostorov so izdelki za izvoz razporejeni na večih krajih, to pa onemogoča hitro odpremo in tudi dela preglednice skladiščnikom. Edina možna mehanizacija, ki se tu lahko uporablja je ročni viličar in dvigalo.

V svetu se danes gradijo skladišča po visoko regalnem sistemu. Skladišče je stavba s 5-8 nadstropji, toda brca etaž. Embalarani izdelki so razporejeni po regalih in sicer tako visoko, da jih lahko doseže viličar ali pa tudi kako drugo sodobno transportno sredstvo. Skladišče je tako najbolj racio-

nalno transportno sredstvo. Skladišče je tako najbolj racionalno izkoriščeno, pregled je največji, skladiščenje se opravlja mehanografsko, težko delo skladiščnih delavcev je zmanjšano na minimum. „Lep primer takega skladišča je Metalkino skladišče v Vižmarjih“, mi je povedal tovariš Pokljukar.

Tudi v Iskri bo potrebno bolj intenzivno razmišljati o gradnji novega skladišča. Po dosedanjih pripravah, naj bi se skladiščna služba v Iskri Elektromehaniki razdelila na tri dele: za surovine in material (lokacija: stara Iskra; Savska loka), za gotove izdelke (lokacija: Labore) in za izvoz (lokacija: Kolodvorska cesta). Po izkušnjah od drugod, bi za gradnjo novega visoko regalnega skladišča potrebovali najmanj pet let in sicer dve do tri leta za priprave in razne analize in dve do tri leta za samo gradnjo. Toda, ali se bomo odločili za gradnjo takega skladišča? O tem bo treba prav gotovo temeljito razmisliti, kajti gradnja po principu štiri stene in streha bi nam prinesla le nove prostore – torej lastno streho nad glavo – drugega pa nič. Ali je to dovolj? Mnenje tovariša Pokljukarja je, da to še zdaleč ni dovolj. Z boljšo organizacijo in racionalnem izkoriščanjem prostora, kar nam nudi visoko regalni sistem, bomo pridobili na prostoru, skladiščenje in odprema bosta hitrejša, stroški skladiščenja se bodo zmanjšali, izognili pa bi se predvsem večjim dislociranim skladiščem.

Zanimalo me je kako delavci občutijo probleme skladišča. Najprej sem se pogovarjala s tovarišem Francem Markunom, ki je najstarejši skladiščnik v skladišču na Kolodvorski cesti. V Iskri je zaposlen že petindvajseto leto in od tega je že dvajset let v skladišču. Vodi evidenco za merilno tehniko. Njegovo delo je zelo odgovorno, ker pa je vesten pri delu, nima problemov s presežki in primanjkljaji. Največja težava zanj je, da so izdelki skladiščeni na večih mestih in ima zato težave pri vodenju evidence.

Pogovarjala sem se tudi s tovarišem Prevanjo, ki je vodja skladišča v Gregorčičevi ulici v Kranju. Tudi on se



Jože Pokljukar – vodja skladišč in odprem Elektromehanike.

srečuje z istimi problemi, kot matično skladišče na Kolodvorski cesti. Prostori niso ustrezni. Skladišče je namreč v prostorih, ki jih je zapustila kranjska Sava, ko se je preselila v nove prostore na Labore. Prostori niso namenjeni za skladiščenje in to dela največ preglavic. Imajo le eno dvigalo in tako prevzem in odprema ne moreta delovati istočasno. Kaj pa če se to dvigalo pokvari?

Naj zaključim ta sestavek z željo vsega delovnega kolektiva skladišč in odprem, da bi prišlo čim prej do realizacije izgradnje novega skladišča in to res sodobnega, kot se to v svetu dela.

Vanja Borovac



Iz TOZD Števcu: Zaman so napisu: Prepovedano odlaganje materiala pred električnimi razdelilci. Zakaj in do kdaj še tako?

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE

Skupne službe se selijo

Skupne službe Široke potrošnje so bile od ustanovitve delovne organizacije raztresene na štirih krajih. V Železnikih, na Trati pri Škofji Loki, v Retečah in v Ljubljani. Zato je res potrebno, da dobijo zaradi lepšega in ažurnejšega sodelovanja skupne prostore. Te so sedaj najeli v novi poslovni hiši v Škofji Loki.

Poslovna hiša, last Loka investa je moderna poslovna stavba, v kateri bodo štiri firme: Loka invest, Ljubljanska banka, Stanovanjska skupnost Škofja Loka in Skupne službe Široke potrošnje, razen prodaje. Široka potrošnja bo imela dve etaži – drugo in tretje nadstropje, v kateri se bodo vselili v drugi polovici julija.

Tako bodo na tem prostoru zbrane vse službe in področja, razen prodaje, ki ostane v Ljubljani zaradi lažjih stikov s kupci. V Železnikih ostane še prodaja malih elektromotorjev, ker so tako najbližje proizvodnji svojega prodajnega artikla.

Tako bodo na enem mestu zbrani: Glavni direktor, področje za plan, program in investicije; sekretariat, ekonomsko finančno področje, služba za organizacijo in avtomatsko obdelavo podatkov, služba kontrole kvalitete in razvojna služba.

Nova hiša je moderna poslovna stavba s klimatskimi napravami, (ki pa še ne delujejo), štirimi telefonskimi centralami, lastnim parkirnim prostorom, liftom, teleprinterji in vsemi napravami za sodobno poslovanje.

Tako je novi naslov skupnih služb: Škofja Loka, poštna številka 64-220, Titov trg 3 a.

KF

V TOZD Napajanja brez večjih problemov

Za težave, ki jih imajo v TOZD Napajalne naprave v Novem mestu bi lahko rekli, da že postajajo klasične. Proizvodnja teče po planu, prav tako realizacija, ki so jo dosegli v planirani višini. Edini problem pa je prodaja. Zaloge se povečujejo, kopičijo se izdelki, ki se jih ne morejo znebiti.

Kritična točka so predvsem izdelki široke potrošnje. Novomeška TOZD je bila pred leti orientirana predvsem na profesionalne aparate in tehniko. Po konjunkturni situaciji na trgu so se usmerili na široko potrošnjo in tudi dosegali lepe uspehe – vse do sedaj. Izgleda, da se zgodovina ponavlja, zopet se vračajo na področje profesionalne tehnike. To je, vsaj po njihovem mnenju, edina resnejša perspektiva in temu primerno tudi ravnanje.

Prestopanje na profesionalno tehniko seveda ni enostavno in zvezano z obilico težav. Preusmerjanje na proizvodnjo profesionalnih naprav pomeni bistveno drugačen delovni postopek, kot za izdelke široke potrošnje. Da bi naredili dovolj velike serije, ki jih je zahtevalo tržišče izdelkov široke potrošnje, so namestili dva tekoča trakova, ki pa sta v sedanjem položaju popolnoma neustrezna. Profesionalna tehnika namreč ne zahteva velikih serij, temveč večjo in bolj izpopolnjeno specializacijo za izdelovanje posameznih elementov v manjših količinah. Obenem zahteva ta tehnika tudi popolnoma drugačne delovne prostore – predvsem večje. Težava pri prehodu na nov proizvodni program je tudi kader, ki je trenutno pretežno nekvalificiran. V perspektivi za nekvalificirane delavce skoraj ne bo več prostora. Zato so prisiljeni v intenzivno preusmerjanje in izobraževanje kadra. To je sicer popolnoma izvedljiv postopek, ki že teče, vendar precej počasneje kot si želijo.

BOJ PROTI ZALOGAM

Zaloge, ki so iz dneva v dan večje, so postale problem, ki so se mu morali resno postaviti po robu. Zato so izdelali tri temeljne naloge, ki jih bodo morali dosledno uresničevati, če bodo hoteli doseči zaželen uspeh.

Z Iskra Commerce, TOZD domači trg in s predstavniki domačih filijal so se dogovorili, za skupno delo, ki naj bi pripomoglo k boljši prodaji. Začetek bo širša propagandna akcija, sledile pa bodo še druge akcije za pospeševanje prodaje.

Naslednja naloga, ki naj bi pripomogla k rešitvi sedanjih problemov, je

preusmerjanje proizvodnje, o kateri smo že govorili. Tretja, že opravljena naloga, ki pa je bolj pasivnega značaja, saj neposredno ne pripomore k izboljšanju, je bilo popraviljanje letnega plana za proizvodnjo nekaterih artiklov, ki ne gredo v prodajo.

POSLOVANJE PREK MEJA

Za izvoz si zelo prizadevajo, da bi ga izboljšali in prodri na do sedaj nedostopna tržišča. Žal do sedaj še niso imeli otipljivih uspehov, kajti na ponudbo Peruju za izdelavo in opremo celotne tovarne ni odgovorila. Tudi s Turki ni dosti boljše, kajti na pogovore za prodajo licenc oziroma KNOW-HOW ni bilo odziva. Edini omebne vreden zunanje-trgovinski posel smo opravili v sklopu telekomunikacij, in sicer napajanje naprav, ki so jih izvozili v Moskvo. Obetajmo si naročila iz Nemčije – predvsem za polnilce akumulatorjev, za katere so že dobili ustrezne ateste, pogovarjajo pa se tudi s Švicarji, Italijani in Poljaki. Precej si obetajo tudi od izvoza telefonskih central metaconta, pri katerih so tudi sami vključeni.

Domači elementi za profesionalno tehniko ne ustrezajo. Prisiljeni so torej uvažati določene podsestave, brez katerih ne morejo.

Delež uvoženih elementov predstavlja trenutno 15 do 20% celotnega vgrajenega materiala. Nobenega izgleda ni, da bi se ta stopnja znižala in je tudi predvidena v srednjeročnem planu. Vendar pa kljub temu ni problematična, kajti po predvidevanjih bodo izvoz tako povečali, da bodo vsoto lahko s tem kompenzirali.

ZAPOSLOVANJE SKOZI ZALOGE

Kljub samoupravnemu sporazumu o dovoljeni stopnji zaposlovanja, ki znaša 1%, te možnosti ne uporabljajo, in novih delavcev ne zaposlujejo. Glede na to, da se zaloge kopičijo, bi bilo nesmiselno znova ekstenzivno zaposlovati in s tem še slabšati svoj položaj. To stanje je seveda trenutno, kajti glede bodočnosti so optimistični in menijo, da bodo probleme prebrudili.

Problematično stanje, ki marsikomu – z izjemo visoko usposobljenih strokovnjakov – ne dopušča, da bi se zaposlil, se očitno odraža tudi v akciji vplačevanja posojila za ceste. Predvidene vsote niso dosegli in so jo izpolnili samo 80%. Zavedajo se, da bi bila tu potrebna širša in bolj organizirana politična akcija, ki pa je žal ni.

Stane Fleischman



Poslovna hiša v Škofji Loki, v kateri je Iskra – Široka potrošnja.

Mogočen pojem ureditve in sporazumevanja

(Nadaljevanje s 4. strani)

„Kako Vi osebno gledate na svojo prehojeno življenjsko pot? Imate kdaj občutek, da ste kaj zamudili, bili zaradi obsežnega dela prikrajšani po zasebni plati svojega življenja?“

„Moja življenjska pot je dolga, razumljivo za mojih 80 let. Redno sem bil zaposlen do svojega 73. leta, ko sem zaradi bolezni moral opustiti redno službo. Pa je bilo prežgodaj. Precej pred tem sem bil dolga leta oficir vojne mornarice, v tem času diplomiral za inženirja elektrotehnike v Parizu, v aktivni službi pa sem bil vedno na mestih, ki so zahtevala znanje različnih tehnik (npr. služba zvez, pri kateri sem bil poveljnik več let).

Ker sem bil še v Avstriji po maturi l. 1914 zaradi političnih razmer (preporod) v zelo neprijetnem položaju, sem šel na željo svojega očeta v vojno mornarico, da se skrivam, postal sem oficir, kar si nisem nikdar želel. Moja želja je bila delati v tehniških službah. Zato sem se tudi leta 1954 zaposlil v

Iskri in bil prvokrat v svojem življenju zadovoljen z delom. Mislim, da bi v primeru, če bi od začetka svoje življenjske poti bil inženir in delal v tehniki, lahko marsikaj dosegel. Ne mislim tu osebno koristi, temveč poznavanje stroke in znanstveno delo. Pri vsem tem pa sem imel družino, ženo in sina, ki sta mi zares pomagala preko vsega, kar je bilo težkega v mojem življenju; seveda pa so mi bili vedno v veliko pomoč in podporo tudi prijatelji, ki so bili v službi v Iskri in vsi moji sodelavci.“

„Ali nam za konec lahko posredujete kakšno svojo dragoceno življenjsko izkušnjo?“

„Iz razmišljanja pri prejšnjem vprašanju sledi tudi odgovor na vaše zadnje vprašanje. Mnenja sem, da za človeka, ki ima urejeno družinsko življenje in vsaj nekaj dobrih prijateljev, nobeno delo ni pretežko, temveč mu daje samo zadovoljstvo in občutek, da je potreben drugim, kar je vedno zelo lepo.“

Viktorija Budkovič-Rayes

Na Pržanu skrbe za delavce

Standard na delovnem mestu je vreden faktor za počutje vsakega človeka. Saj prebijemo na delovnem mestu več kakor pol svojega aktivnega življenja. Tega se v TOZD TV Pržanu dobro zavedajo, zato posvečajo mnogo skrbi za dobro počutje in osebno zadovoljstvo pri delu.

Rudi Rakovec je vodja splošnega sektorja v Pržanu in ima tako na skrbi marsikaj. Ko smo ga vprašali s čim se pravzaprav ukvarja splošna služba se je zasmel: „Na splošno od smeti do pečenke in discipline.“

Kuhinjo imajo dobro urejeno in svetlo zračno jedilnico, ki so jo pred leti uredili, da služi tudi za prireditve. Letos pa jo bodo adaptirali za samopostrežbo v celoti. Opremo imajo že kupljeno in sredi leta bo že preurejena. Imajo topli obrok in tople in mrzle jedi po izbiri, od pečenke in klobas do sendvičev in brezalkoholnih pijač. Žal je jedilnica za 650 ljudi premajhna, zato malicajo v štirih izmenah, da se vsi zvrstijo.

Tudi za stanovanja zaposlenih skrbijo po finančnih možnostih. Zaradi težke finančne situacije odvajajo za stanovanjski sklad le obveznih 6% od katerih ostane za domača stanovanja 45 procentov, kar pa je še daleč premalo za rešitev 50 prošenj za garsonjere in dvosobna družinska stanovanja. Lani in letos so dali več prisilcem do 10 starih milijonov posojila za zasebne gradnje in večim delavcem omogočili nakup stanovanj v blokkih s pomočjo posojil. Pet delavcev pa je lani in letos dobilo stanovanja iz solidarnostnega sklada. Imajo tudi več lastnih najemnih stanovanj in letos bosta dva prazna, ker se stanovalci selijo „na svoje“ in ju bodo dodelili dvema najpotrebnejšima.

Zdravstveno službo pa imajo urejeno v Pržanu kakor malokje. Imajo



Rudi Rakovec, vodja splošnega sektorja v TV sprejemnikih.

lastno kompletno opremljeno ambulanto z lastnim zdravnikom, ki skrbi za kurativo in preventivo in lastnega zobozdravnika, ki dela trikrat tedensko. Tako je poskrbljeno za ekspeditivno zdravniško pomoč vsem. Tako odpade mnogo nepotrebnega čakanja, kar je v korist bolnim delavcem in tovarni.

Splošni sektor pa se je tudi resno vključil v sanacijski program. Tako so zaostriili prihode in izhode iz tovarne, zlasti med delovnim časom. Poleg tega so uredili v okviru družbene samozasčite vhode tujih obiskovalcev in zlasti inozemcev. Poostriili so tudi kriterije delovne discipline med delovnim ča-

(Nadaljevanje na 7. strani)

ISKRA - ZDRUŽENO PODJETJE ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE

LJUBLJANA, o. sub. o. Ljubljana

razpisuje za študente in učence visokih, višjih, srednjih in
poklicnih šol v šolskem letu 1976/77

736 štipendij



ISKRA — INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMECHANIKO, KRANJ

TOZD Tovarna števcev, stikal, ATC, TEA, ERO, SP, mehanizmi, TEL, obrat orodjarna, obrat vzdrževanja, merilne naprave

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
20 štipendij — računalništvo in informatika
10 štipendij — telekomunikacije
5 štipendij — merilno-regulacijska

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
5 štipendij — tehnološka skupina

EKONOMSKA FAKULTETA
5 štipendij — poslovna (fin. načrt. analit.)

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
5 štipendij — računalniška smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
20 štipendij — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
10 štipendij

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
5 štipendij

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
5 štipendij

POKLICNA ŠOLA

17 štipendij — orodjar
12 štipendij — finomehanik
16 štipendij — rezkalec
10 štipendij — strugar
10 štipendij — strojni mehanik
13 štipendij — elektromehanik
12 štipendij — telefonski mehanik

TOZD Tovarna elektronskih naprav, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
4 štipendije — telekomunikacije

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
6 štipendij — šibki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar
3 štipendije — strojni ključavničar
2 štipendij — rezkalec
1 štipendija — strugar
1 štipendija — TK mehanik

TOZD Tovarna elektronskih instrumentov, Horjul

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — ind. elektronika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — tehnološka skupina

EKONOMSKA FAKULTETA
2 štipendiji — poslovna (računovodska)

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
3 štipendije — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

3 štipendije — RTV mehanik
1 štipendija — orodjar

TOZD Inštitut za prenosno tehniko, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
3 štipendije — industrijska elektronika
3 štipendije — telekomunikacije

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — računalništvo

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — rezkalec
2 štipendiji — strugar
1 štipendija — strojni ključavničar

TOZD Elektrooptika, Ljubljana

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN
TEHNOLOGIJO

7 štipendija — tehn. fizika

TOZD Montažno servisna organizacija, Ljubljana

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija

VISOKO EKONOMSKO KOMERCIALNA
ŠOLA

4 štipendije — elektronika

VISJA TEHNIŠKA ŠOLA

4 štipendije — elektro

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
3 štipendije — šibki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

3 štipendije — TK mehanik

TOZD Tovarna merilnih instrumentov, Otoče

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektronika

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — strugar
2 štipendiji — finomehanik
3 štipendije — elektromehanik

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

2 štipendiji — fizika

VISJA TEHNIŠKA ŠOLA
2 štipendiji — ind. elektrotehnika

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar
1 štipendija — strojni ključavničar
1 štipendija — strugar
3 štipendije — elektromehanik

TOZD Tovarna elektrolitov, Mokronog

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — industrijska elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — konstruktorska skupina
1 štipendija — tehnološka skupina

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

1 štipendija — anorganska kemija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
3 štipendije

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — KEMIJA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — strojni ključavničar
2 štipendiji — elektromehanik
1 štipendija — strugar

TOZD Tovarna feritnih materialov

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — industrijska elektronika

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar

TOZD Tovarna keramičnih kondenzatorjev, Žužemberk

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
6 štipendij — ind. elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — konstrukcijska

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

3 štipendije — kemija
2 štipendiji — fizika

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravo

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
11 štipendij — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
8 štipendij

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — KEMIJA
2 štipendiji

SREDNJA TEHNIŠKA ŠOLA —
METALURGIJA

2 štipendiji

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
5 štipendij

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
5 štipendij

POKLICNA ŠOLA

6 štipendij — ključavničar
2 štipendiji — orodjar
4 štipendije — rezkalec
5 štipendij — finomehanik
4 štipendije — elektromehanik
1 štipendija — elektricar
8 štipendij — RA mehanik

TOZD Tovarna tehnične keramike, Ljubljana

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

1 štipendija — kemijska tehnologija

TOZD Tovarna kondenzatorjev, Semič

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — ind. elektronika
1 štipendija — ind. elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — tehnološka

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — plansko analitska
1 štipendija — poslovno-računovodska

PRAVNA FAKULTETA

1 štipendija — gospodarsko pravo

MEDICINSKA FAKULTETA

1 štipendija — spl. medicina

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — KEMIJA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

SREDNJA ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE
DELAVCE

1 štipendija — zdravstveni tehnik
1 štipendija — laborant

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

TOZD Tovarna alniko magnetov, Ljubljana

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

1 štipendija — metalurgija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA —
METALURGIJA

1 štipendija

TOZD Izdelovanje orodij in vzdrževanje, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — strugar

TOZD Tovarna polprevodnikov, Trbovlje

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — tehnološka smer

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

2 štipendiji — kemija
2 štipendiji — fizika

VISJA TEHNIŠKA ŠOLA
2 štipendiji — ind. elektrotehnika

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar
1 štipendija — strojni ključavničar
1 štipendija — strugar
3 štipendije — elektromehanik

TOZD Izdelovanje specialnih elementov in materialov, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — ind. elektronika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — konstruktorska skupina

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — orodjar
1 štipendija — elektromehanik

TOZD Tovarna uporov in potencijetrometrov, Šentjernej

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — konstrukcijska smer

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

2 štipendiji — kemijska tehnologija
1 štipendija — tehnična fizika

VISOKO EKONOMSKO KOMERCIALNA
ŠOLA

1 štipendija — splošna komercialna

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
3 štipendije — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
3 štipendije

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — KEMIJA
3 štipendije

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — elektromehanik
2 štipendiji — orodjar
1 štipendija — graver

Delovna skupnost skupnih služb

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
3 štipendije — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

1 štipendija — kemijska tehnologija
1 štipendija — tehnična fizika

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — podjetniška

1 štipendija — načrtovalno analitska

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

ISKRA — INDUSTRIJA AVTOELEKTRONIKIH IZDELKOV, NOVA GORICA

TOZD Tovarna malih zaganjalnikov, Nova Gorica

POKLICNA ŠOLA
3 štipendije — kovinar

TOZD Tovarna velikih zaganjalnikov, Nova Gorica

POKLICNA ŠOLA
5 štipendij — kovinar

TOZD Tovarna generatorjev in elektronike, Nova Gorica

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — ind. elektronika

TOZD Tovarna vžigalnih tuljav in druge opreme, Bovec

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — tehnološka smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok

Tehniška srednja šola — kemija

2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA

3 štipendije — kovinar

TOZD Tovarna avtoelektro in elektro izdelkov ter visoko kvalitetne keramike, Tolmin

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
3 štipendije

POKLICNA ŠOLA

10 štipendij — kovinar

TOZD Tovarna delovnih sredstev, Nova Gorica

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — ind. elektronika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
3 štipendije

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
2 štipendiji

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

18 štipendij — kovinar

Delovna skupnost skupnih služb, Nova Gorica

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE
IN TEHNOLOGIJO

1 štipendija — fizika, matematika

EKONOMSKA FAKULTETA
5 štipendij

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
3 štipendije

ISKRA — INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

TOZD Tovarna električnih aparatov in relejev, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — tehnološka smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — proizvodno organizacijska smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — orodjar
1 štipendija — strojni ključavničar
1 štipendija — rezkalec
6 štipendij — elektromehanik

TOZD Inštitut za procesno tehniko

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — TK mehanik

TOZD Avtomatske in varilne naprave, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
3 štipendije — industrijska elektronika

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA

1 štipendija — strojni ključavničar
1 štipendija — strugar
3 štipendije — elektromehanik

TOZD Industrijska oprema TIO, Lesce

POKLICNA ŠOLA

3 štipendije — strojni ključavničar
2 štipendiji — rezkalec
5 štipendij — strugar

TOZD Napajalne naprave, Novo mesto

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIALNA
ŠOLA

1 štipendija — komercialna smer

VISOKA TEHNIŠKA ŠOLA
1 štipendija — avtomatika ali industrijska elektronika

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — strojni ključavničar

TOZD Inženiringi, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — avtomatika

1 štipendija — ind. elektronika
2 štipendiji — telekomunikacije

EKONOMSKA FAKULTETA
2 štipendiji — zunanja trgovina

2 štipendiji — komercialna smer
1 štipendija — načrtovalno analitska

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarska smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — računalništvo

VISJA TEHNIŠKA VARNOSTNA ŠOLA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
5 štipendij — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
8 štipendij

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
2 štipendiji

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

TOZD Orodjarna, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — rezkalec
3 štipendije — orodjar
2 štipendiji — strugar
1 štipendija — strojni ključavničar

Delovna skupnost skupnih služb, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — elektrifikacija

2 štipendiji — avtomatika
2 štipendiji — merilno regulacijska
2 štipendiji — industrijska elektronika
2 štipendiji — industrijska elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNISTVO
1 štipendija — konstruktorska

Dobili smo zakon o dedovanju

Dosedanji, zvezni zakon o dedovanju, je izdala zvezna skupščina v letu 1955 in je bil s spremembami in dopolnitvami in v prečiščenem besedilu objavljen v štev. 42/65 zveznega uradnega lista. Ker je sedaj v pristojnosti republik, da uredijo dedovanje, je rep. skupščina izdala gornji zakon, veljaven za SR Slovenijo. Uprablja se bo začel 1. 1. 1977.

Proti dosedanjemu navajamo bistvene razlike, pri čemer bomo poudarili še nekaj določb iz dosedanjega zakona. Pr tem ne mislimo navajati celotne vsebine, saj je ta v večini že od doslej znana. Otroci so enakopravni pri dedovanju ne glede na to, ali so rojeni v zakonski zvezi ali izven nje.

Tuji državljani imajo v SR Sloveniji s pogojem, da se uporablja načelo vzajemnosti, enake dedne pravice kot državljani SR Slovenije. Državljanji drugih soc. republik SFR Jugoslavije imajo v SR Sloveniji enake dedne pravice kot njeni državljani.

Doslej smo imeli štiri dedne rede za dedovanje po pokojniku, odslej imamo le tri. Četrta je odpadel. Če ni dedičev niti v tretjem dednem redu, pripada dediščina družbi, postane družbena lastnina. Tak primer smo imeli že doslej, le da za četrtnim dednim redom. Kaj so to, dedni redi? To so stopnje sorodstva med pokojnikom in dediči.

Zakoniti dediči so: pokojnikovi potomci, posvojenci in njihovi potomci, njegov zakonec, njegov starši, posvojitelj in njegovi sorodniki, njegovi bratje in sestre in njihovi potomci, njegovi deda in babice in njihovi potomci.

Kot zakonca dedujeta drug po drugem tudi moški in ženska, če sta živela v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti in nista sklenila zakonske zveze, pa bi jo glede na predpise lahko sklenila.

Te osebe dedujejo po dednih redih. Osebe bližnjega dednega reda izključujejo od dedovanja osebe bolj oddaljenega dednega reda.

V prvem dednem redu so pokojnikovi otroci in njegov zakonec, ki podedujejo po enakih delih.

V drugem dednem redu so zapustnikov starši in njegov zakonec. Starši le, če zapustnik ni zapustil potomcev. Zakonec podeduje polovico zapuščine, drugo polovico njegovi (zapustnikov) starši. Če pokojnik ni zapustil zakonca, dedujejo vso zapuščino njegovi starši po enakih delih.

Tretji dedni red obsega deda in babica po očetovi strani, drugo deda in babica po materini strani.

Če smo navedli, da npr. nastopa v prvem redu zapustnikov otrok (poleg zakonca), pa ta otrok ne živi, več, zapustil pa je dva svoja otroka, potem stopita ta dva otroka na mesto svojega npr. očeta in skupno, toda po enakih delih podedujeta to, kar bi pripadlo njunemu očetu, če bi bil še živ.

Dedovanje nastopi na podlagi oporoke ali pravkar navedenega zakona. Oporoko naj oporočitelj lastnoročno napiše in podpiše, lahko jo napravi pred pričami tako, da od kogarkoli napisano oporoko pred vsaj dvema pričama s poudarkom, da podpisuje oporoko, lastnoročno podpiše, lahko jo pa poda pri sodniku na zapisnik.

So še drugi primeri, kako se oporoka napravi v nujni sili, npr. v času mobilizacije ali vojne ali zaradi izrednih razmer. Pokojnikova zapuščina preide na dediče po samem zakonu v trenutku njegove smrti. Nimamo torej tkzv. ležeče zapuščine.

Zapuščinski postopek uvede sodišče po uradni dolžnosti, vendar priporočamo, da se dediči sami pobri-gajo za uvedbo postopka. Sodišče pač morajo predložiti izpisek iz matične knjige umrlih ter vsaj delni seznam njegovega nepremičnega premoženja ali hranilnih knjizic. Načelno nosi v zapuščinskem postopku vsaka stranka svoje stroške, tudi, če jo zastopa odvetnik. Kdor pa drugemu z očitnim nepoštenim ravnanjem povzroči stroške, jih je dolžan temu povrniti.

V teku zapuščinskega postopka napoti sodišče stranke na pravdo, če so med dediči sporna dejstva, od katerih je odvisna kakšna njihova pravica, zlasti pa, če gre za veljavnost ali neveljavnost oporoke, razmerje med zapustnikom in dedičem, če gre za okolnosti, od katerih je odvisna velikost dednega deleža, če gre za primer razdedinjenja, če se je kateri dedič „baje“ odpovedal dediščini. Na pravdo napoti sodišče tisto stranko (tistega dediča), katerega pravica je manj verjetna.

Ko postane sklep o dedovanju pravno močen, izvrši sodišče po uradni dolžnosti potrebne vpise v zemlj. knjigi.

Ker je vsebina tega zakona večkrat aktualna, priporočamo vsem, ki pričakujejo dediščino, da si nabavijo zakon v knjižni izdaji, ki bo nedvomno izšel še pred uveljavitvijo, tj. pred 1. januarjem 1977. Priredil Cafuta Lojze

Organizacija požarne službe

S prvim marcem je pričel veljati novi republiški Zakon o varstvu pred požarom. V skladu s tem zakonom bo v kratkem izdelan nov pravilnik o požarni preventivi in naši delovni organizaciji. Zakon o varstvu pred požarom prinaša precej novosti. Poudarek je predvsem na kazenskih določbah, ki določajo dokaj ostre kazni za tiste, ki prek ršijo zakonska določila.

Preventivni ukrepi za varnost pred požarom v OZD

Novi zakon določa, da morajo organizacije združenega dela imeti naprave, orodja in sredstva za gašenje požara. OZD morajo neprestano načrtno poučevati svoje delavce o požarnih nevarnostih in ukrepih za varnost pred požarom ter o načinu uporabe razpoložljivih sredstev za gašenje. Da bi naše delavce bolje in učinkovito seznanjali s to problematiko, bomo odslej večkrat pisali o tem tudi v glasilu.

Organizacija požarne službe v Iskri Elektromehaniki

Vsako večje podjetje mora imeti dobro organizirano in planirano požarno službo. S tem je naša družbena skupnost zaščitena pred velikimi materialnimi izgubami.

V Elektromehaniki imajo vratarji tri pomembne funkcije: vsak je vratar – čuvaj – gasilec. Vsi imajo poseben strokovni izpit in znajo ravnati z napravami in sredstvi za gašenje požara tako kot poklicni gasilci. Eden izmed vratarjev po vsaki končani izmeni pregleda vse prostore in poskrbi, da so vsi aparati izključeni in se nikjer ne skriva nevarnost za izbruh požara.

Poudariti je treba, da poklicnega gasilca v Iskri Elektromehaniki nimamo več. Imamo pa Prostovoljno gasilsko društvo, ki ima 46 članov. Na njihovo akcijo lahko računamo le dopoldne, saj so skoraj vsi zaposleni v prvi izmeni.

Zato imamo požarno zaščito rešeno drugače. Imamo stalno zvezo z Zavodom za požarno in tehnično reševalno službo v Kranju. Vratar lahko v vsakem trenutku dvigne slušalko na posebnem telefonu in s tem avtomatsko sproži alarm v Zavodu in vzpostavi slušno zvezo z dežurnim gasilcem Zavoda za požarno službo v Kranju.

Lani je bila izvedena posebna akcija. Želeli smo ugotoviti, v kolikšnem času bodo gasilci prišli iz Zavoda za požarno službo do TOZD ATC na Laborah. Akcijo so izvedli ob 14. uri t. j. ob prometni konici, koje na cestah največja gneča. Rezultat je bil presenetljiv: poklicni gasilci so na Labore prišli v pičlih treh minutah.

več kot 10 tednov, lahko ženska zaradi možnih komplikacij ob posegu to pravico uveljavlja le pogojno, na podlagi mnenja komisije za umetno prekinitev nosečnosti. Za pogoje prekinitve bo prizadeta ženska dobila napotke pri socialni delavki, potrebuje pa tudi ustrezno zdravstveno dokumentacijo. Razsodna mladoletna nosečnica bo po zakonu lahko zahtevala splav pri komisiji I. stopnje le s privoljenjem staršev ali skrbnika, v imenu nerazsodne nosečnice pa bodo to lahko zahtevali njeni starši oziroma skrbniki.

Seveda bo vsem tem novostim treba prilagoditi tudi zdravstveno službo, ki jo pesti pomanjkanje ginekologov in problem omejenih sredstev v posameznih zdravstvenih organizacijah.

Viktorija Budkovič-Rayes

ben film o zaščiti pred požarom in praktičnim prikazom uporabe aparatov za gašenje požara. Poskrbeti bi bilo treba, da bi vsi zaposleni v Elektromehaniki znali ravnati z ročnimi aparati za gašenje. Vsi bi morali skrbeti, da se vse možne vzroke požarov odstrani še preden pride do požara. Vodje oddelkov, kjer so nevarnosti za požar velike, bi morali zagotoviti občasne demonstracije gašenja. Večkrat se zgodi, da mojstri ne javljajo oddelku za varnost, kdaj in kje opravljajo dela, ki lahko kasneje povzročijo požar npr. električno varjenje in spajkanje. Zato naj odslej mojstri posvečajo več pozornosti požarni preventivi in vedno obvestijo oddelk za varnost še preden pričnejo z deli. S tem bo zagotovljen nadzor strokovnjaka med delom in še po končani izmeni.

Alojz Boc



S kombinirane vaje Industrijskega gasilskega društva Elektromehanike in poklicnih gasilcev.

NA PRŽANU SKRBIJO ZA DELAVCE

(Nadaljevanje s 5. strani)

som. Sicer te težave ni mnogo, vendar jih ostro obravnava Odbor za kršitve delovnih dolžnosti. Tudi „alko“ jim v par primerih dela sitnosti, pa ne delajo z njim v rokavicah. Nekaj alkoholikov

se je že uspešno zdravilo, druge pa resno nadzirajo.

Mavrica dela in v splošnih službah je pestra in neprimerna. Vendar se z dobro voljo vedno najde rešitev.

KF



Na Pržanu med malico.

Športna rekreacija na letnem dopustu

Velika proizvodna zmogljivost in položaj delavca v proizvodnji omogočata hitro rast osebne in družbene življenjske ravni. Na tisoče ljudi si želi v času letnega dopusta zapustiti svoje domove ter delovno in življenjsko okolje, da bi se odpočili, sprostil in obnovili delovne sposobnosti.

Športna rekreacija je danes neobhodno potrebna zaradi sodobnega načina življenja in dela, posebno delovnega procesa v delovnih organizacijah, za katerega so značilni statični napor in sedečem ali stoječem položaju, ropot, neugodna klima, monotonija ipd. Tem negativnim dejavnikom pa se pridružujejo še nenehni boj s časom in v zadnjem času neugodne življenjske razmere v večjih mestih. Ta neskladja mnogokrat rušijo človekovo notranje ravnovesje, pa tudi ravnovesje z njegovim okoljem. Pri ljudeh se porajajo želje po bivanju in aktivnosti v naravi, posebno med letnim dopustom, ki naj bi bil pravo nasprotje vsakodnevnega utrujajočega in monotonega dela. Tako vse bolj prihaja v navado, da se ljudje, ko so na letnem dopustu, ukvarjajo tudi s športom. Zdravniki priporočajo aerobne športne aktivnosti, to so tiste, pri katerih človek vsake nekaj časa priganja srce k hitrejšemu utripanju in se pri tem tudi zasope. Odločiti se je torej treba za dlje trajajoče športne aktivnosti kot so: tek po gozdnih poteh, plavanje, kolesarjenje, živahna hoja, igre z žogo ipd. Od vseh športnih

aktivnosti v naravi zdravniki cenijo najbolj lahkoten tek, ki naj traja s presledki hoje, približno pol ure. Tek je pa primeren samo za tiste osebe, ki imajo normalno telesno težo, zdravo srce in neprizadete sklepe. Tistim, ki so pretežki, priporočajo za začetek hojo, plavanje ali kolesarjenje, potem pa seveda tek, ko imajo enkrat normalno telesno težo.

Pri tem se zastavlja vprašanje, kako intenzivno in koliko je treba trenirati. Odgovor je preprost. Trenirati je treba tako intenzivno, da dobite sapa, vsekakor ne smete pretiravati, obremenitev se mora postopoma dvigati in padati.

Športno aktivni morate biti 4-6 krat tedensko in ko enkrat dosežete naslednje rezultate v posameznih aktivnostih, lahko rečete, da ste „v kondiciji“.

Aktivnost	Razdalja v metrih	Čas v minutah
Hoja	8000	60
Tek	2400	12
Plavanje	540	10 - 15
Kolesarjenje	10000	20
Igre z žogo		40

Vsakdo, ki redno trenira, si lahko privoščiti s časom večje obremenitve, kar ni samo v prid njegovemu srčnožilnemu sistemu, temveč tudi njegovi vitalnosti in duševni živahnosti.

Rajko KOŽAR

Le zaželena rojstva

Novi zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok

V sedanjem obdobju stojimo pred vrsto pomembnih in odgovornih nalog, ki naj pripomorejo k uresničevanju določil nove jugoslovanske ustave in praksi. Razpravljamo o pomembnem dokumentu – osnutku zakona o združenem delu. Republiške skupščine sprejemajo nove zakone s področja republiške zakonodaje – vse to z enim samim ciljem: da bi naš delovni človek dejansko odločal o sebi, rezultatih svojega dela, delovnih ter življenjskih pogojih.

Eden izmed treh pomembnih zakonov s področja družinske zakonodaje je tudi novi zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice odločanja o rojstvu otrok. O njem bo v bližnji bodočnosti razpravljala skupščina SRS. Ta zakon bo urejal nekatere dosedaj zakonsko še neregulirane ukrepe s področja zdravstvenega varstva otroka in družine. Pri tem je socialno, ekonomsko in zdravstveno blagostanje otroka najpomembnejše – kar v svojih določilih širšega vidika eksistence priporoča tudi Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Poleg podaljšanja porodniškega dopusta, urejanja stanovanjskih vprašanj in otroškega varstva naj bi tudi novi zakon pripomogel k temu, da bi se ljudje odločali le za zaželena starševstva.

In katere so pomembne novosti, ki jih prinaša zakon? Izhajajoč predvsem iz 233. člena nove ustave, ki govori o pravici svobodnega odločanja o rojstvih otrok, zakon zajema celotno področje človekove reprodukcije. Določa medicinske vidike in pogoje preprečevanja zanositve s kontracepcijo (zaščitnimi sredstvi) ter sterilizacijo (kot trajno preprečitev

zanositve), nadalje umetno prekinitev nosečnosti (splav), določa pa tudi ugotavljanje ter zdravljenje zmanjšane plodnosti, vključno z umetno oploditvijo. Zlasti pri sterilizaciji postavlja stroge pogoje, ki naj onemogočijo prenaplajeno odločitev posameznika. Tako lahko zahteva sterilizacijo le razsodna oseba, stara več kot 35 let. Od odobritve komisije pa do medicinskega posega mora preteči šest mesecev, kar naj omogoči tej osebi trezen preudarek. Pri mladoletnih osebah pa je sterilizacija možna le na podlagi medicinskih indikacij. Za nerazsodno mladoletno osebo lahko zahtevajo sterilizacijo starši in skrbniki.

Pri splavu do 10. tedna nosečnosti ne bo omejitve. Če pa traja nosečnost



Enajst let je bila Angela Ferbar marljiva članica delovnega kolektiva v montaži TOZD TEA Industrije telekomunikacij. Marljiva in priljubljena med sodelavci je bila pred časom starostno upokojena, od tod tudi pričujoči posnetek sredi sodelavcev. Sodelavci so ji v pokoju zaželeli veliko zadovoljstva, predvsem pa zdravja.

Sonce na otoku cvetja

Temne ciprese in pinije, košate palme, rumena brnista v travi in pisani cvetovi po gredicah so dobili na Otoku cvetja zaradi močne svetlobe še posebej poudarjene barve. Sonce je res osvetljevalo črnogorsko obalo kot da bi imelo reflektor ali kot je menil podjetni in razgledani šef recepcije novega hotelskega naselja na otočku Slavko Stamatović, kot da bi na nebu viseli kar dve sonci. Izrazita modrina morja v zalivu in skoraj snežnim krpam podobne belkaste lise na grebenih visokih gora v neposrednem zaledju, je prikupni otoček s turističnimi hiškami postavljalo kraj v takorekoč dvojno oko-



Eden izmed pogledov na Otok cvetja.

lje: morsko in planinsko. Vetrič, ki nas je prijazno svežil, ko smo razgreti vstopali v novi, vse bolj razvijajoči se gostinski objekt kmetijskega kombinata Beograd, se je prav spuščal s strmin in se spet preko lahko nakodranega morja vračal nazaj v krševite stene Lovčena.

Če boste kdaj v zadregi, kam na poletne počitnice, potem je Otok cvetja zelo priporočljiv kraj, čeravno leži globoko na Jugu jugoslovanske obale, tik pri vходу v slikovito Boko Kotorsko in čeprav doslej pri svoji sredozemski lepoti še do nedavna sploh ni bilo znano turistično ime, je zdaj gotovo prav za ta otok vse več zanimanja. Sicer pa so tudi letalske zveze ugodne. Letalo te takorekoč dostavi na sam prag Otoka cvetja, na letališče v Tivtu, tako da jeklene ptice skoraj oplazijo rdečkaste strehe hišic na Otoku. V mikavnem sredozemskem pejsažu, z zelo lepimi plažami, vegetacijo in klimo spada danes Otok cvetja med najbolj priljubljene in nasploh razprodane turistične lokacije v Jugoslaviji.

Že leta 1968 so tod zgradili 75 vil, kar zadošča za okrog 400 gostov. Vsaka vila ima dve dvoposteljni sobi s posebnim vhomom. Ta izjemni hotel na prostem ima tudi 20 apartmajev s toplom in hladno vodo, zasebnimi sanitarijami, kopalnico in telefonom. Če zvečer zapoje poleg hotelskega orkestra zabavna glasba – v ohlajajoči se travi še škržati, potem začne muzika, ki res ne neha. Umetniško navdahnjena uprava pa poskrbi tudi za druge prireditve, s katerimi gostom popestri njihovo počitniško bivanje: zlasti likovne razstave, del tujih in domačih slikarjev in kiparjev.

Seveda pa nič koliko umetniških zakladov hrani že Otok sam. Prizadevanja arheologov in republiškega spomeniškega varstva so prav v novejšem času opozorila na dodatne zanimivosti. Otok cvetja, dolg le okrog 300 metrov in širok okoli 200 metrov spaja s kopnino le most, dolg 12 metrov.



Pripadnica teritorialne obrambe „v akciji“.

Zgodovinarji so ugotovili, da so ta del jadranske obale poznali že Feničani; veliko spomenikov pa je zlasti zapustila rimska doba. Prvotno se je Otok imenoval Prevlaka, vzporedno pa se je ohranilo tudi drugo ime – Tumba, kar prihaja od grškega izraza Tymba in latinskega izraza Tumalus, kar bi pomenilo griček.

Še danes priča o stari slavi razvalina porušenega samostana Sv. Arhangelja Mihajla. Z ustanovitvijo slovanskih držav je ponovno oživela tudi Prevlaka. Nekdanji samostan Sv. Mihajla na Prevlaki so ustanovili prebivalci Kotora in ga podarili Benediktincem v prvi

polovici 12. stoletja, ker je bila prva stavba iz 9. stoletja porušena. Drugi stari zidovi s konzolami, dekorativno plastiko in mozaičnimi tli iz 4., 5. in 6. stoletja dajejo videz provincialne rustike, tudi živopisnih figuric kot je med drugim iz kamna izklesani golob.

V 12. stoletju je bila Boka Kotorska pod kulturnim in religioznim vplivom zapada, medtem ko so bili politično odvisni od Bizanca. Je bila potemtakem posledica tega tudi kazenska ekspedicija, ko je nekega dne benečanska ladja začela obstreljevati s svojim topom samostan, pri čemer sta nesrečo preživela samo dva meniha.

Iz poznejših časov so zanimivi grško pravoslavni napisi, ki so spremljali zgodovino otoka skozi do svobodne domovine. Posebej skrivnostno pa je ostalo okrog cerkve Svete trojice, ki jo je kot svojo zadužbino sezidala 1833 lepa in bogata kontesa Katarina Vlastelinović. Legenda pripoveduje da se je lepa Katarina po smrti svojega moža, pomorskega kapitana, preselila na samotni otok in svoje bogastvo prepustila Cerkvi. Vendar pa ta darila niso bila nikjer izkopana in zato domačini še danes vztrajno trdijo da se v njeni grobnici skriva tudi njen zaklad.

Republiški zavod za varstvo spomenikov je sicer že izdal dovoljenje, da grob odprejo, toda Cerkev je bila proti in tako tudi ostaja. Še danes mala kamnita kapela z nizkim zvonikom in malimi zvonovi v odprtih linah v senci cipres, hrani svojo skrivnost. Toda šef recepcije Slavko Stamatović, ki je po 14-letih delovnega staža v gostinstvu zdaj tudi študent Fakultete za turizem in zunanjo trgovino v Dubrovniku, pozna dobro Otok in vselej odkrije v arhivih še kaj novega o tem kraju, kar je zelo mikavno za mnoge turistične goste, ki jim lahko z znanjem jezikov in dobrim nastopom te krajevne znamenitosti tudi uspešno posreduje. Zato in zaradi lepote Otoka se ljudje na Otok cvetja še in še vračajo.

Mara Ovsenik

ISKRA ELEKTROMECHANIKA

Akcija proti kajenju

Delegati v Skupščini SR Slovenije so postavili naslednje vprašanje: „Kaj so pristojni organi storili za boj proti kajenju? Ali naš delovni človek ne zasluži, da ga pred tem zaščitimo z zakonom?“

Obolenja, ki nastanejo zaradi kajenja, so v razvitih državah zelo pogost vzrok invalidnosti in celo prezgodnje smrti. Zato je mogoče s kontrolo kajenja v teh deželah storiti za zboljšanje zdravja in podaljšanje življenja več kot s katerokoli drugo akcijo na področju preventivne medicine.

Kajenje je zdravju škodljivo in lahko tudi nevarno. Prav iz varnostnih razlogov, da bi preprečili požare in eksplozije, je prepovedano kajenje na najrazličnejših delovnih mestih ali v določenih prostorih, npr. na bencinskih črpalkah.

Kajenje očitno vpliva na organizem kadilcev. Z vdihavanjem zadimljenega zraka pa so izpostavljeni tem vplivom

Družbena samozaščita — obrambna aktivnost v miru

Pod pojmom družbena samozaščita razumemo prostovoljno in zavestno udeležbo večine delovnih ljudi in državljanov v izvajanju zaščitnih ukrepov v okviru političnih in pravnih osnov SFRJ proti različnim virom ogrožanja in napada na materialne in družbene dobrine.

Družbena samozaščita izhaja iz tega, da se naša družba razvija na samoupravnih temeljih in, da takšni družbi ne ustreza klasična oblika zaščite odtujitve od delovnih ljudi in državljanov. Hkrati izhaja od objektivne resničnosti o obstajanju številnih virov ogroženosti Jugoslavije s strani zunanjih in notranjih sovražnikov, ki delujejo proti interesom Jugoslavije in proti temeljem njenega družbenopolitičnega sistema.

Osnovni pomen samozaščite je v tem, da vsi subjekti sami ukrepajo in se sami zavarujejo pred vsemi oblikami ogrožanja. Torej je neizogibno potrebno, da poleg državnih organov obstajajo tudi družbeni organi, ki svoje delo zasnujejo na samoupravnih načelih. Zavestno in prostovoljno sodelovanje delovnih ljudi in državljanov v razrednih idejno-političnih načelih samoupravnega socializma daje glavni poudarek in predstavlja osnovo družbene samozaščite pri nas.

Odnos vseljudske obrambe in družbene samozaščite je pogojen z njuno idejno-politično in družbeno osnovo.

Družbena samozaščita vpliva na uresničevanje ciljev splošne ljudske obrambe. Zaradi tega se v praksi ne vprašujemo, ali je samozaščita osnova, od katere je odvisna splošna ljudska obramba, ali je del sistema vseljudske obrambe.

Prav gotovo je, da družbena samozaščita vpliva na uresničevanje ciljev splošne ljudske obrambe, ker s tem krepi sistem skupne zaščite, ker družbeni samozaščiti in obrambi daje močno orožje proti napadalcu.

V političnem smislu je X. kongres ZKJ razjasnil enovitost funkcije obrambe, varnosti in družbene samozaščite z uvajanjem posebne resolucije: Naloge zveze komunistov Jugoslavije v ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito gradimo na istih družbenih, idejnih in političnih osnovah in v tem pogledu pomenita del enovitega programa idejnopolitičnega delovanja ZKJ ter vseh družbenopolitičnih organizacij in skupnosti.

Varnost in družbena samozaščita predstavljata najpomembnejša elementa obrambne aktivnosti v miru. S tega gledišča je treba družbeno zaščito šteti za posebno pomembno funkcijo našega socialističnega samoupravnega sistema.

Uspešno uresničevanje družbene samozaščite je posebnega pomena za krepitev skupnih obrambnih sposobnosti države, ker prispeva k utrjevanju notranje moči družbe, a še posebej ščiti ustavnost, zakonitost in varnost državljanov.

Ivan Sućur



Brez cigaret bodo naši sestanki bolj učinkoviti. Dovolj mučno je nekadilcu sedeti na sejah, predavanjih, oz. kjer premnogi kadilci nenehno zadovoljujejo svojo razvado.

proti svoji volji tudi nekadilci. Iz teh in iz varnostnih razlogov je že prepovedano ali omejeno kajenje v javnem prometu, v določenih prostorih zdravstvenih, varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacij, v dvoranah kulturnih ustanov in drugod.

Ni prav, da si morajo nekadilci prizadevati za zdravju primerne delovne ali bivalne pogoje. Poseben pomen ima vzgoja. Z obžalovanjem ugotavljamo, da se je kajenje zelo razširilo med mladino in celo v šolah. Vzgojne naloge imajo vsi družbeni dejavniki, torej tudi vsaka organizacija združenega dela in družbene organizacije. Preko RTV ni dovoljeno reklamiranje tobačnih izdelkov.

Vedno več je držav, ki so prepovedale kajenje v kinodvoranah, gledališčih, javnih prometnih sredstvih, šolah, delovnih mestih, na sestankih in v bolnišnicah. V primerjavi z neznatnimi koristmi, ki jih nudi kajenje za lajšanje trenutkov raznih stresnih situacij, je škoda, ki jo povzroča, neprimerno večja.

Ukrepi občinske skupščine

Skupščina občine Kranj je na seji vseh treh zborov, 10. junija 1976 sklenila, da se vključi v splošna družbenokoristna prizadevanja za prenehanje oz. omejevanje kajenja.

Občinska skupščina vsem temeljnim samoupravnim organizacijam in družbenopolitičnim skupnostim v občini priporoča, da ne dovoljujejo kajenja na sejah, zborovanjih in ob drugih priložnostih, ko se zbere v zaprtem prostoru večje število ljudi.

Organizacije združenega dela, TOZD in delovne skupnosti morajo prepovedati kajenje v vseh prostorih, kjer se pripravlja in razdeljuje hrana. Inšpekcijske službe bodo dosledno nadzirale izvajanje te prepovedi.

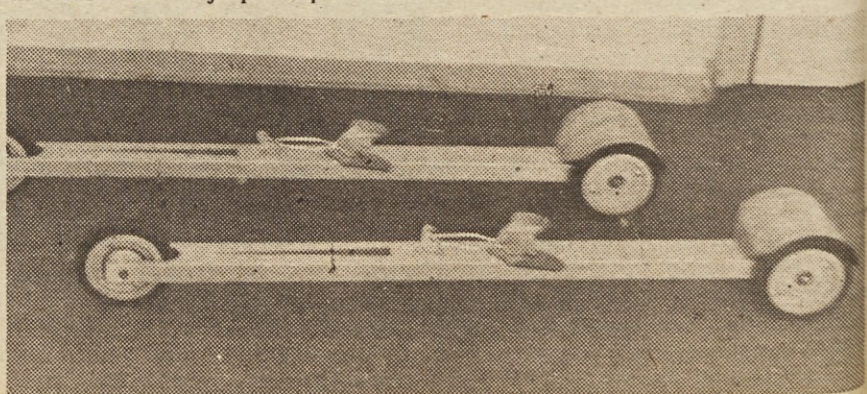
Skupščina priporoča šolam, naj, v sodelovanju z zdravstveno službo okrepijo prizadevanja, da se mladina ne bi še naprej privajala na kajenje. Enako priporočilo daje družbenopolitični zbor Občinski konferenci ZSMS Kranj in vsem OO ZSMS v občini.

Smučarji — športniki pozor!

Verjetno je večina izmed nas že videla, kako smučarki tekači poleti trenirajo. Imajo na nogah „smučiči na kolesih“, v rokah palice in hajd na pot. Sam sem že večkrat opazoval tak trening. Doslej so take „suhozemne smučiči“ naši smučarji po zapletenih poteh sami uvažali, zdaj pa jih je mogoče dobiti tudi pri nas. Na pobudo športnikov in športnih delavcev se je po vsestranskem preizkusu po nordijskih vzorcih lotil serijske proizvodnje privatnik Niko Žumer v Železnikih.

Čemu služi ta naprava? Pravzaprav istim namenom kakor smučiči na snegu. Gibanje na svežem zraku, ohranjanju kondicije, užitku posebne vrste gibanja „na lastni pogon“.

Napravo pri nas imenujejo športniki ROLKE. To je pravzaprav lahka



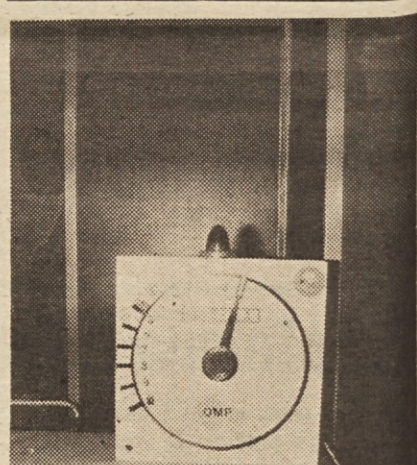
Rolke — učinkovit pripomoček za trening smučarskih tekačev.

Ali bomo kajenje preprečevali tudi v ZP Iskra?

Morda bi bilo za začetek res potrebno omejiti ali povsem preprečiti kajenje:

- na sestankih, posebej v zaprtih prostorih.
- v zaprtih delovnih prostorih (pisarnah), kjer delajo tudi nekadilci.
- z opozorilnimi napisi: „Kajenje nezaželeno“ ali „Prosim, da ne kadite!“ in podobno.
- na delovnih mestih, na katerih kajenje ovira normalno delo vozniki viličarjev, ročno prenašanje bremen, hkratno uporabljanje obeh rok ipd.).
- na delovnih mestih, nevarnih za zdravje in nesreče (skladišča kemikalij, bencinski hlapi, trikloretilen ipd.).
- povsod tam, kjer se večina nekadilcev opredeli do boja proti kajenju.

Predlagam, da delavski svet Iskre—Elektromehanike razpravlja o tem humanem vprašanju človekovega zdravja, delovnega okolja. V primeru pozitivne opredelitve priporočil Skupščine občine Kranj, naj bo čimprej izdelan osnutek pravilnika za zaščito nekadilcev na njihovih delovnih mestih.



V TOZD TELA je navdušenje za košarko tolikšno, da so si za nedavno prvenstvo med oddelki izdelali posebno uto.

kovinska letev, na treh gumiranih kovinskih kolescih. Z rolkami se lahko voziš po asfaltu, makadamski cesti, po poteh in stezah. Tako se doseže glavni namen: gibanje za svežem zraku v naravnem okolju, brez ropota in bencinskih „dišav“.

V nordijskih deželah rolke že dolga leta uporablja staro in mlado v poletnih mesecih. Predvsem pa so dobrodošlo nadomestilo pravih smučiči smučarjem, zlasti tekačem. Pripravne so tudi za športni rekvizit na dopustu. Saj jih dober meter dolge lahko spravi vsakdo med ročno prtljago.

Interesenti jih lahko naročijo pri Niku Žumeru, Železniki. Izdelovalca lahko za informacije dobite tudi po telefonu.

KF